

Република Србија
Универзитет у Нишу
ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ
Број: 01-924/1
10.04.2025. године

На основу члана 19 Правилника о поступку стицања звања и заснивања радног односа наставника Универзитета у Нишу („Гласник Универзитета у Нишу“, бр. 5/22, 2/24 и 3/24) и члана 38 Статута Правног факултета („Билтен Правног факултета“ бр. 326/24), декан Факултета даје следеће

О Б А В Е Ш Т Е Њ Е

1. Обавештавају се заинтересовани да је Извештај Комисије за писање извештаја о пријављеним учесницима конкурса за избор једног наставника у звање ванредни или редовни професор за ужу међународноправну научну област на Правном факултету у Нишу примљен дана 09. 04. 2025. године под бројем 01-924, и да се налази у Библиотеци Факултета.

2. Извештај је доступан свим заинтересованим лицима у радно време Библиотеке, у року од 30 (тридесет) дана од дана истицања овог обавештења на огласној табли Факултета, сајту Факултета и сајту Универзитета.

3. Ово обавештење истаћи на огласној табли Факултета, а обавештење са извештајем доставити архиви, Библиотеци, Универзитету у Нишу и истаћи на сајту Факултета.

Проф. др Небојша Раичевић

ПРИЈАВА			
09.04.2025			
Бр. пријаве	Бр. рада	Бр. предмета	Бр. предмета
01	924		

ИЗБОРНОМ ВЕЋУ

ПРАВНОГ ФАКУЛТЕТА УНИВЕРЗИТЕТА У НИШУ

Одлуком Научно-стручног већа за друштвене и хуманистичке науке Универзитета у Нишу број 818-01-1/25-16 од 28.01.2025. године образована је Комисија за писање извештаја о пријављеним учесницима конкурса за избор једног наставника у звање ванредни или редовни професор за ужу међународноправну научну област на Правном факултету у Нишу. у саставу: **проф. др Бернадет Бордаш**, редовни професор Правног факултета Универзитета у Новом Саду у пензији, председник Комисије (ужа међународноправна научна област), **проф. др Владимир Павић**, редовни професор Правног факултета Универзитета у Београду, члан Комисије (ужа међународноприватноправна научна област) и **проф. др Давор Бабић**, редовни професор Правног факултета Свеучилиштва у Загребу, члан (знанствена грана међународно приватно право).

Поступајући по наведеној Одлуци, а на основу прегледаног конкурсног материјала, поднетих докумената и радова кандидата, Комисија подноси Изборном већу Правног факултета Универзитета у Нишу следећи

ИЗВЕШТАЈ

I ПОДАЦИ О КОНКУРСУ

На конкурс за избор једног наставника у звање ванредни или редовни професор за ужу међународноправну научну област са пуним радним временом на Правном факултету Универзитета у Нишу, објављен у бесплатној публикацији Националне службе за запошљавање „Послови“ бр. 1128 од 22.01.2025. године, као и на сајту Правног факултета у Нишу, пријавио се један кандидат, др Сања Марјановић, ванредни професор Правног факултета Универзитета у Нишу. Комисија је констатовала да је пријава благовремена и потпуна будући да садржи све податке и документацију предвиђену важећим прописима и наведеним конкурсом, и то:

- 1) пријаву на конкурс и биографију;
- 2) библиографију радова;
- 3) образац о испуњавању услова за избор у звање наставника са портала Универзитета у Нишу (www.npao.ni.ac.rs);
- 4) оверене копије диплома о свим стеченим стручним, академским и научним звањима;
- 5) копије радова;

6) релевантне потврде, одлуке и решења којима се доказују наводи о испуњености осталих услова за избор у звање редовни професор;

7) текст конкурса објављеног у публикацији Националне службе за запошљавање Послови бр. 1128 од 22.01.2025. године.

II ОПШТИ БИОГРАФСКИ ПОДАЦИ И ПОДАЦИ О ПРОФЕСИОНАЛНОЈ КАРИЈЕРИ КАНДИДАТА

Основни биографски подаци - Сања Марјановић (у даљем тексту: Кандидаткиња) рођена је 27.06.1979. године у Нишу, у коме је завршила основну школу и Гимназију „Стеван Сремац“, друштвено-језички смер. Студије права на Правном факултету Универзитета у Нишу уписала је 1998/99, а дипломирала школске 2004/2005. године са просечном оценом 9,77.

Радно искуство - Пре заснивања радног односа на Правном факултету у Нишу, Сања Марјановић радила је као судијски приправник у Општинском суду у Нишу у периоду од октобра 2005. до децембра 2006. године.

Као сарадник у настави за ужу Грађанско-правну научну област Правног факултета Универзитета у Нишу почела је да ради 1.12.2006. године, од када је изводила вежбе из предмета Међународно приватно право.

За асистента за ужу Грађанско-правну научну област изабрана је 25.09.2008. године. Радни однос јој је продужен 01.07.2011. године, одлуком Наставно-научног већа Правног факултета у Нишу за период од 3 године, као асистенту за ужу Међународно-правну научну област.

За доцента за ужу Међународноправну научну област изабрана је 03.06.2015. године.

За ванредног професора за ужу Међународноправну научну област изабрана је Одлуком Научно-стручног већа за друштвено-хуманистичке науке Универзитета у Нишу бр. 8/18-01-003/20-016 од 09.06.2020. године.

Стручна биографија - Студије права (основне студије) на Правном факултету Универзитета у Нишу кандидаткиња је уписала школске 1998/1999. године, а дипломирала је школске 2004/2005. године са просечном оценом 9,77. У току студирања била је стипендиста града Ниша, од 2001. до 2003. године, а била је такође и стипендиста владе Краљевине Норвешке, 2001. године. Добитник је награде Министарства правде и локалне самоуправе Републике Србије за најбоље резултате постигнуте у току студија права (за Правни факултет Универзитета у Нишу), уручене поводом Дана правосуђа, 2002. године.

Школске 2005/2006. године кандидаткиња је уписала последипломске студије на Правном факултету у Нишу за стицање академског звања магистар правних наука, смер за кривично право. Школске 2006/2007. године одлуком декана Факултета одобрен јој је

је прелазак на смер за породично право и признат испит из предмета Методологија правних наука (оцена 10). Одлуком Наставно-научног већа Правног факултета у Нишу одобрен јој је, 2008. године, прелазак на докторске студије права.

Докторску дисертацију под називом „Заштита деце у хашким конвенцијама о међународном приватном праву“ (ментор проф. др Мирко Живковић) одбранила је са одликом 30. јануара 2015. године, пред Комисијом у саставу: проф. др Мирко Живковић (Правни факултет Универзитета у Нишу), проф. др Бернадет Бордаш (Правни факултет Универзитета у Новом Саду) и проф. др Давор Бабић (Правни факултет Свеучилишта у Загребу). Тиме је Сања Марјановић стекла научни назив доктора правних наука за ужу Међународно-правну научну област.

Избори у наставна и научна звања - На Правном факултету Универзитета у Нишу кандидаткиња је засновала радни однос 1.12.2006. године, у звању сарадник у настави за ужу Грађанско-правну научну област (наставни предмет Међународно приватно право). Анексом бр. 01-3372/1 од 12.09.2007. године продужен јој је радни однос као сараднику у настави за још једну годину. За асистента за ужу Грађанско-правну научну област изабрана је одлуком Наставно-научног већа бр. 01-3466/3 за период од три године, почев од 25.09.2008. године. Као асистенту за ужу Међународно-правну научну област, радни однос јој је продужен за период од још три године Одлуком Наставно-научног већа бр. 01-1424/4, почев од 25.09.2011. године.

За доцента за ужу Међународноправну научну област изабрана је Одлуком Научно-стручног већа за друштвено-хуманистичке науке Универзитета у Нишу бр. 8/18-01-004/15-010 од 03.06.2015. године.

За ванредног професора за ужу Међународноправну научну област изабрана је Одлуком Научно-стручног већа за друштвено-хуманистичке науке Универзитета у Нишу бр. 8/18-01-003/20-016 од 09.06.2020. године.

Стручно усавршавање и семинари и друге активности које су везане за стручно усавршавање - У циљу научног и стручног усавршавања кандидаткиња је учествовала на семинарима организованим на домаћим и страним универзитетима, а усавршавала се и током студијских боравака у иностранству.

Семинари - Кандидаткиња је похађала семинар „Активно учење и клинички програм обуке за заштиту права жена“ у организацији Правног факултета у Нишу, 2007. године. Учествовала је на семинару организованом у Берлину у оквиру пројекта Tempus and ENMCR - *European Master in Children's Rights*, од 17-21.11.2007. године. Поред тога, присуствовала је семинару FP7/REGPOT/Радионица о писању предлога пројеката, у организацији Министарства науке Републике Србије, који је одржан на Универзитету у Нишу, 2008. године. Такође, учествовала је и на семинару организованом у Београду, у сарадњи Правосудне академије и *European Institute of Public Administration (EIPA)* под називом „Породично право ЕУ“ (предавачи: *Petra Jeney*, Senior Lecturer, *European Centre for Judges and Lawyers*, Luxembourg и *dr Haris Meidanis*, attorney-at-law, Athens, Greece), 21-22. јуна 2012. године.

У току стручног усавршавања, присуствовала је, између осталог, регионалној конференцији Министарства правде Републике Србије и ТАИЕХ – *Regional Conference on the 1980 Hague Convention on the Civil Aspects of International Child Abduction*, одржаној од 3. до 4. фебруара 2011. године у Београду.

Кандидаткиња је у оквиру стручног усавршавања била на студијском боравку у иностранству - пре избора у звање асистента у Аустрији, на Правном факултету у Салцбургу (*Rechtswissenschaftliche Fakultät, Universität Salzburg*) у оквиру пројекта „TEMPUS JEP POGESTEI - Post-graduate Studies for European Integration at the Faculties of Law at the Universities of Belgrade, Niš and Novi Sad“ априла 2008. године. Током боравка на овом факултету, одржала је 22. априла 2008. године предавање на енглеском језику у оквиру часа професора Мајкла Гајстлингера на тему “*Some opened questions of the Private International Law related to the changes of sovereignty: example of EX-YU and Kosovo*”.

Након избора у звање асистента, обавила је научно истраживање за потребе израде докторске дисертације на Макс-Планк Институту за упоредно и међународно приватно право у Хамбургу (*Max-Planck-Institut für ausländisches und internationales Privatrecht*) у периоду од 15. до 30. октобра 2012. године.

Друге повезане активности - Након избора у звање доцент, кандидаткиња је похађала и успешно положила обуку у области статистичке обраде података у области друштвених наука (Правни факултет у Нишу, 2017. године; потврда Правног факултета бр. 01-245/1 од 28.01.2020. године). У периоду од 11. до 30. јуна 2018. године боравила је на Европа Институту у Сарбрикену у оквиру научног истраживања, након добијања DAAD стипендије освојене на конкурс *Cluster of Excellence in European and International Law* који је објављен у оквиру SEELS мреже, чији је члан и Правни факултет у Нишу (*Letter of Award* у прилогу). Учествовала је на предавању на тему *Креирање и уређивање ORCID профила*, одржаном на Универзитету у Нишу 18.11.2019. године. Такође, као представник Правног факултета у Нишу (у својству продекана за научноистраживачки рад и материјално-финансијско пословање) учествовала је на јавном слушању Предлога закона о науци и истраживањима, које је организовао Одбор Народне скупштине за образовање, науку, технолошки развој и информатичко друштво, одржаном 17. јуна 2019. године у Дому Народне скупштине Републике Србије (одлука декана Правног факултета бр. 01-1510 од 17.06.2019. године). На јавно слушање, поред народних посланика, позвани су представници: Министарства просвете, науке и технолошког развоја и других заинтересованих министарстава, Националног савета за научни и технолошки развој, Фонда за науку, САНУ, КОНУС-а, Центра за промоцију науке, Комисије за стицање научних звања, Матичних научних одбора, Синдиката науке, Заједнице института Србије, Матице српске, Министарства одбране, Академије инжењерских наука Србије, Привредне коморе Србије, Одбора за акредитацију научноистраживачких организација, Фонда за иновациону делатност, Јединице за управљање пројектима, Привредне коморе Србије, Нуклеарних објеката Србије као и ректори државних и приватних универзитета, декани факултета и директори института. Дана 28.01.2020. године, учествовала је на предавању за припрему и спровођење предлога пројеката за ЕУ програме, одржаном у Стартап центру на Електронском факултету.

Као доцент, кандидаткиња је била тренер екипе студената Правног факултета Универзитета у Нишу која је учествовала на *EU Child Moot Court* студентском такмичењу одржаном 9. и 10. маја 2019. године на Правном факултету у Осијеку у оквиру пројекта *Jean Monnet* Катедра за прекогранично кретање дјетета у ЕУ. Тим студената Правног факултета у Нишу освојио је треће место на такмичењу и прву награду у категорији "Најбољи говорник".

Дана 28.01.2020. године, учествовала је на предавању за припрему и спровођење предлога пројеката за ЕУ програме, одржаном у Стартап центру на Електронском факултету Универзитета у Нишу.

Након избора у звање ванредни професор, посебно се истиче рад кандидаткиње у организацији научне конференције под називом „Почетак примене Хашке конвенције о међународном остваривању издржавања деце и других чланова породице (2007) у Републици Србији“. Ова хашка конвенција је још и данас последња у низу ратификованих конвенција Хашке конференције за међународно приватно право од стране Републике Србије. У нашој земљи почела је да се примењује од 01.02.2021. године. Имајући у виду њену сложеност и деликатан однос са Конвенцијом Уједињених нација о остваривању алиментационих захтева у иностранству (1956) која такође обавезује Републику Србију, циљ Конференције био је усмерен на анализу хашког конвенцијског механизма из угла правних практичара, те дискусију о проблемима о којима би се домаћа судска пракса у будућности морала изјаснити. Такође, то је укључивало и разматрање комплексног односа ове Хашке конвенције и двостраних међународних уговора у истој материји који обавезују Републику Србију. Пленарна излагања имали су господин Иван Ђоловић (Министарство финансија Републике Србије, које је централни орган за ову Конвенцију), проф. др Петар Ђундић (Правни факултет Универзитета у Новом Саду), проф. др Марко Јовановић (Правни факултет Универзитета у Београду) и проф. др Сања Марјановић (Правни факултет Универзитета у Нишу). Сви наведени пленарни предавачи били су претходно ангажовани као експерти (заједно са проф. др Мирком Живковићем, професором у пензији Правног факултета Универзитета у Нишу) који су током 2019. године, на позив Министарства финансија, радили на припреми закона о потврђивању наведене конвенције и предлогу изјава и резерви које је Република Србија требало да да приликом депоновања инструмента о ратификацији Министарству спољних послова Краљевине Холандије.

Такође, веома је значајно да је кандидаткиња јануара 2023. године, као професор Међународног приватног права Правног факултета Универзитета у Нишу, позвана да активно учествује на Округлом столу о Хашкој конвенцији од 2. јула 2019. о признању и извршењу страних судских одлука у грађанским или трговинским стварима (HCCH Judgments Covention 2019), који је био организован у Београду, 31. јануара 2023. године. Округли сто је организован у оквиру „Пројекта за јачање извршења на Балкану (BESP)“ који финансира Министарство спољних послова Холандије, а спроводи Центар за међународну правну сарадњу (CILC), као наставак активности регионалног форума који су заједнички организовали у Скопљу јуна 2022. године CILC и *Deutsche Gesellschaft fur Internationale Zusammenarbeit* (GIZ) у сарадњи са Хашком конференцијом за међународно приватно право (HCCH) и Међународном асоцијацијом

правосудних службеника (UINJ). Циљ Округлог стола био је размена стручних мишљења свих учесника о потреби ратификације Хашке конвенције о признању и извршењу одлука у грађанским или трговинским стварима (2019) од стране Републике Србије, а у присуству представника, између осталог, Европске уније, Министарства правде Републике Србије, Министарства спољних послова Републике Србије, професора међународног приватног права у Републици Србији, као и других кључних актера.

У периоду од 23. до 26. априла 2024. године, кандидаткиња је учествовала као судија по позиву у усменој фази PAX Moot Court (*Petar Šarčević Round*), највећег глобалног такмичења из симулације суђења из међународног приватног права, које је те године окупило преко 100 студената из Европе и држава широм света (између осталог, Аустралије, Индије, САД). Такође, била је ангажована и као један од евалуатора писаних поднесака у претходној фази. Такмичење је одржано на Правном факултету Универзитета у Љубљани, у оквиру пројекта Европске уније.

Страни језици: енглески и француски.

III НАСТАВНО-НАУЧНИ РАД

3.1. Наставни рад

Почев од школске 2006/07 године, Сања Марјановић је самостално изводила вежбе, консултације и колоквијуме из предмета Међународно приватно право. Одлукама Наставно-научног већа, од школске 2011/12 до школске 2013/14 године, била је распоређена за извођење вежби на мастер студијама права на међународноправном модулу из предмета Упоредно међународно приватно право, Међународно породично право и Међународно приватно право хашких конвенција.

Након избора у звање доцент распоређена је за извођење наставе на свим нивоима студија (основне, мастер и докторске академске студије права Одлуком ННВ Правног факултета у Нишу бр. 01-1250/4 од 25.06.2015. године, Одлуком ННВ Правног факултета у Нишу бр. 01-1368/6 од 30.06.2016. године, Одлуком ННВ Правног факултета у Нишу бр. 01-1309/5 од 15.06.2017. године, Одлуком ННВ Правног факултета у Нишу бр. 01-1524/14 од 03.07.2018. године, Одлуком ННВ Правног факултета у Нишу бр. 01-1428/4 од 13.06.2019. године; одлуке у прилогу).

Након избора у звање ванредни професор распоређена је за извођење наставе на свим нивоима студија (основне, мастер и докторске академске студије права):

Одлуком ННВ Правног факултета у Нишу бр. 01-1929/10, бр. 01-1929/11, бр. 01-1929/12 и 01-1929/13, од 10.09.2020. године;

Одлуком ННВ Правног факултета у Нишу бр. 01-2075/14, бр. 01-2075/15, бр. 01-2075/16, бр. 01-2075/19, бр. 01-2075/20 и бр. 01-2075/21 од 16.09.2021. године;

Одлуком ННВ Правног факултета у Нишу бр. 01-2001/15, бр. 01-2001/16, бр. 01-2001/18, бр. 01-2001/20, бр. 01-2001/19 од 07.07.2022. године;

Одлуком ННВ Правног факултета у Нишу бр. 01-1802/24, 01-1802/25, бр. 01-1802/27, 01-1802/28, бр. 01-1802/29 од 29.6.2023. године;

Одлуком ННВ Правног факултета у Нишу бр. 01-1829/8, бр. 01-1829/9, бр. 01-1829/11, бр. 01-1829/12, бр. 01-1829/13 од 04.07.2024. године.

На основним академским студијама распоређена је за предмет Међународно приватно право (обавезни предмет) и Међународно породично право (изборни предмет). На мастер академским студијама права распоређена је на предметима Међународно приватно право хашких конвенција, Међународна правна помоћ у грађанским стварима, Упоредно међународно приватно право и Основи међународног приватног права Европске уније (општи смер), као и на предмету Информационе технологије у међународном праву (смер право и информационе технологије). На докторским академским студијама права распоређена је на предметима Међународно приватно право, Међународно приватно право Европске уније и Међународно међународно приватно право.

3.1.1. Позитивна оцена педагошког рада

Педагошки рад кандидаткиње оцењиван је у периоду од 2020. до 2024. године. Ниже наведени извештаји показују да је њен педагошки рад оцењен високим оценама:

1. Извештај о вредновању квалитета наставног процеса у пролећном семестру школске 2019/2020. на основним академским студијама, бр. 01-2786 од 06.11.2020. године (оцена 4,98);

2. Извештај о вредновању квалитета наставног процеса у пролећном семестру школске 2020/2021. на основним академским студијама, бр. 01-2876 од 12.11.2021. године (оцена 3,83).

3. Извештај о вредновању квалитета наставног процеса у пролећном семестру школске 2021/2022. на основним академским студијама, бр. 01-3240/2 од 03.11.2022. године (оцена 4,92);

4. Извештај о вредновању квалитета рада Правног факултета у Нишу и Универзитета за школску 2022/2023. годину, бр. 01-3159/17 од 16.11.2023. године (оцена 3,72);

5. Извештај о вредновању квалитета рада Правног факултета у Нишу и Универзитета за школску 2023/2024. годину, бр. 01-3158 од 05.11.2024. године (оцена 5,00)

3.2. Научни рад

3.2.1. Монографске публикације и чланци оцењивани до избора у звање ванредни професор

Кандидаткиња је до 09.06.2020. године објавила следеће научне радове:

1. *О усклађености домаћег међународног приватног права са тенденцијама комунитарног права у материји меродавног права за наследне односе* / Сања Марјановић, У: Зборник радова Правног факултета у Нишу. – Ниш : Правни факултет, 2007. – Бр. 49 (2007), стр. 363-390, ISSN 0350-8501
2. *Остваривање права на правично суђење у поступку поводом наследноправних односа са иностраним елементом* / Сања Марјановић У: Приступ правосуђу – инструменти за имплементацију европских стандарда у правни систем Републике Србије : тематски зборник радова. 2 / /уредник Невена Петрушић/. – Ниш : Центар за публикације Правног факултета, 2007. – Стр. : 149-160, ISBN 978-96-7148-080-2
3. *Признање страних судских одлука као прејудичијелно питање у извршном поступку* / Сања Марјановић У: Зборник радова Правног факултета у Нишу. 50. – Ниш: Правни факултет, 2007. – Бр. 50 (2007), стр. 209-222, ISSN 0350-8501
4. *Меродавно право за вануговорне облигације у комунитарном међународном приватном праву* / Сања Марјановић У: Зборник радова Правног факултета у Нишу. – Ниш : Правни факултет, 2008. – Бр. 51 (2008), стр. 209-240, ISSN 0350-8501
5. *Судска надлежност и меродавно право за развод брака у комунитарном међународном приватном праву* /Сања Марјановић У: Приступ правосуђу – инструменти за имплементацију европских стандарда у правни систем Републике Србије : тематски зборник радова. Књ. 4 / /уредник Невена Петрушић/. – Ниш : Центар за публикације Правног факултета, 2008. – Стр. 57-77, ISBN 978-86-7148-087-1
6. *Обавеза издржавања деце у комунитарном међународном приватном праву* / Сања Марјановић У: Право Републике Србије и право Европске уније - стање и перспективе. Св. 2 / /уредници Наташа Стојановић, Срђан Голубовић/. - Ниш : Правни факултет, Центар за публикације, 2009. - Стр. 283-314, ISBN 978-86-7148-099-4
7. *Саопштавање правних схватања суда у парничном поступку* / Сања Марјановић У: Приступ правосуђу – инструменти за имплементацију европских стандарда у правни систем Републике Србије : тематски зборник радова. Књ. 3 / /уредник Невена Петрушић/. – Ниш : Центар за публикације Правног факултета, 2009. – Стр. 203-212, ISBN 978-86-7148-103-8
8. *Европске перспективе међународне медијације у грађанским и трговинским споровима*/СањаМарјановић У: Зборник радова Правног факултета у Нишу. – Ниш : Правни факултет, Центар за публикације, 2010. – 55 (2010), стр. 173-194, ISSN 0350-8501

9. *Мед-арб као модел алтернативног решавања спорова* / Сања Марјановић
У: Приступ правосуђу – инструменти за имплементацију европских стандарда у правни систем Републике Србије : тематски зборник радова. Књ. 5 / уредник Невена Петрушић/. – Ниш : Центар за публикације Правног факултета, 2010. – Стр. 191-200, ISBN 978-86-7148-121-2
10. *Еколошке штете у међународном приватном праву ЕУ* / Мирко Живковић, Сања Марјановић
У: Екологија и право: тематски зборник / [уредници Предраг Димитријевић, Наташа Стојановић ; превод Гордана Игњатовић]. - Ниш : Центар за публикације Правног факултета, 2011. - Стр. 385-404, ISBN 978-86-7148-146-5
11. *International Adoption in Serbian Law* / Mirko Živković, Sanja Marjanović
U: Revue h ellenique de droit international. - Athens : Sakkoulas Publ., 2011. - 1(2011), str. 173-198, ISSN 0035-3256
12. *Јурисдикциони имунитет стране државе - између унутрашњег и међународног права* / Сања Марјановић У: Зборник на трудови од деветтата Конференција за Међународно приватно право „Најнови трендови во Европското Међународно приватно право“, 23 Септември, 2011. - Скопје : Правен факултет „Јустинијан Први“, 2011. - Стр. 233-248.
13. *Међународна надлежност за спорове о издржавању у међународном приватном праву Србије de lege lata и de lege ferenda* / Сања Марјановић
У: Зборник радова Правног факултета у Нишу. - Ниш: Правни факултет, 2013. - Бр. 65 (2013), стр. 399-418, ISSN 0350-8501
14. *Заштита деце у хашким конвенцијама о међународном приватном праву*/ Сања Ђ. Марјановић, докторска дисертација, 440 страна, Ниш, 2014.
15. *Уобичајено боравиште детета - пресуда у случају Харун* / Сања Марјановић
У: Усклађивање права Србије са правом ЕУ: тематски зборник радова / главни и одговорни уредник Мирослав Лазић. - Ниш: Правни факултет, 2014. - Стр. 463-486. ISBN 978-86-7148-187-8
16. *Утицај хашких конвенција о међународном приватном праву на усклађивање права Србије са правом ЕУ у материји заштите деце* / Сања Марјановић У: Зборник радова Правног факултета у Нишу. – Ниш: Правни факултет, Центар за публикације, 2014. – Бр. 68 (2014), стр. 875-892, ISSN 0350-8501
17. Сања Марјановић: *Међународно приватно право хашких конвенција у Републици Србији*, Правни факултет Универзитета у Нишу, 2019, стр. 313, ISBN 978-86-7148-262-2. **M42**
18. M. Živković, S. Marjanović: *Maintenance obligations in Serbian family law and private international law* U: Revue hell enique de droit international. - Athens; Thessaloniki: Sakkoulas Publications - 2 (2014), 2015, pp. 961-988, ISSN 0035-3256 **M23**
19. *Some open issues in the application of the 1980 Child Abduction Convention in the Republic of Serbia*/ Sanja Marjanović: U: Private International Law in the Jurisprudence of European Courts – Family at Focus / M. Župan ed. - Osijek : Pravni

fakultet Sveučilištva Josip Juraj Strossmayer, 2015. - Str. 257-272, ISBN 978-953-6072-96-5. **M33**

20. *Personal Name in Serbian Family Law and Private International Law de lege lata and de lege ferenda/* Sanja Marjanović: U: 4th Balkan Conference - Conference Proceedings: Personal Name in Internal Law and Private International Law (ed. Mirko Živković), Pravni fakultet Univerziteta u Nišu, 2016, стр. 91-112, ISBN 978-86-7148-228-8. **M33**
21. *Nadležnost u materiji roditeljske odgovornosti i zaštita najboljeg interesa deteta u međunarodnom privatnom pravu Srbije – de lege lata i de lege ferenda/* Sanja Marjanović, U: Liber amicorum Gašo Knežević. - Beograd : Pravni fakultet, 2016. - Str. 122-141. ISBN 978-86-7630-664-0. **M33**
22. *Међународна отмица деце - новине у међународном приватном праву Србије/* Сања Марјановић, У: Заштита људских и мањинских права у европском правном простору: тематски зборник радова. Књ. 7 / [уредник Предраг Димитријевић]. - Ниш : Центар за публикације Правног факултета, 2017. - Стр. 131-145. ISBN 978-86-7148-225-7. **M45**
23. *Међународно остваривање издржавања чланова породице – бирајући између Конвенције УН (1956) и Хашке конвенције (2007)/* Сања Марјановић, У: Зборник радова Правног факултета у Нишу. - Ниш : Правни факултет, Центар за публикације, 2018. - Бр. 78 (2018). - стр. 235-254. **M51**
24. *Тумачење изnimке озбиљне опасности у случају грађанскоправне отмице дјетета/* Sanja Marjanović, Mirko Živković, u: Sveučilišna monografija - Sveučilištvo Josipa Jurja Strossmayera, Osijek (odluka Senata Sveučilištva): Prekogranično kretanje djece u Europskoj uniji (ur. Mirela Župan), Pravni fakultet Univerziteta Josip Juraj Strossmayer, Osijek, 2019, str. 381-396, ISBN 978-953-8109-13-3 (tisak), ISBN 978-953-8109-20-1 (online). **M33**
25. *Nekoliko pitanja u vezi sa primjenom međunarodnih ugovora u međunarodnom privatnom pravu Republike Srbije/* Mirko Živković, Sanja Marjanović, u: Pravni vjesnik: časopis za pravne i društvene znanosti Правног факултета Sveučilišta J.J. Strossmayera u Osijeku, br. 3-4/2019, <https://doi.org/10.25234/pv/8045>, str. 261-293, ISSN 0352-5317 (Tisak), ISSN 1849-0840 (Online). Рад је индексиран у WoS-у. **M23**
26. *The EU Commission's Proposal to Revise the Brussels IIa Regulation: Shortcomings of the "Overriding Rule"/* Sanja Marjanović:u: Teme 3/2019, Univerzitet u Nišu, str. 901-923, Print ISSN:0353-7919, Online ISSN: 1820-7804. **M24**
27. *Security for costs in the 1982 PIL Act: Responsibility of the State for discrimination?/* Sanja Marjanović, Mirko Živković, у: Зборник радова Правног факултета у Нишу, бр. 85/2019 (у штампи, потврда редакције Зборника радова Правног факултета у Нишу о успешној рецензији и објављивању бр. 02-20 од 09.01.2020. године у прилогу). **M24**
28. *Достављање у иностранству и грађанским и трговачким стварима и право на суђење у разумном року/* Сања Марјановић: у: Правни хоризонти, Правни факултет Универзитета у Нишу, 2/2019, стр. 11-28, ISSN 2620-1674. **M54**

3.2.2. *Монографске публикације и чланци након избора у звање ванредни професор*

Кандидаткиња је од избора у звање ванредни професор објавила следеће научне радове:

1. Сања Марјановић, Марко Јовановић, *Основи међународног приватног права Европске уније: Уредбе Брисел I recast, Брисел II ter, Рим I, Рим II и Рим III*, Правни факултет Универзитета у Нишу: Ниш, 2025, 284 стране, ISBN 978-86-7148-329-2. Проф. др Сања Марјановић је аутор дела о Уредби Рим II (стр. 127-165), уредбама Брисел II ter и Рим III (стр. 175-253), као и дела Завршних разматрања о овим трима наведеним уредбама (стр. 258-263), што је наведено и у изјави о ауторству у предговору (констатовано и у рецензијама). **M42**
2. Sanja Marjanović, *Legal Principles of the 1982 PIL Act and Filling the Legal Gaps in the Conflict of Laws Matter in Serbian Private International Law: A Different Perspective*, Annals BLR (Анали Правног факултета Универзитета у Београду), No. 4/2024, pp. 771-798, Правни факултет Универзитета у Београду, ISSN 0003-2565; DOI: 10.51204/Anali_PFBU_24407A. Индексирано и у WoS ESCI (Emerging Sources Citation Index). **M23**
3. Сања Марјановић, Ивана Симоновић, *Траст – заједнички изазов грађанског материјалног права и међународног приватног права Републике Србије*, Право и привреда, часопис за привредноправну теорију и праксу, бр. 4/2024, Удружење правника у привреди Републике Србије и Правни факултет Универзитета у Београду, стр. 511-552, ISSN 0354-3501, DOI: 10.55836/PIP_24402A. **M51**
4. Марко З. Јовановић, Сања Ђ. Марјановић, *Упоредна анализа система признања страних судских одлука према Закону о решавању сукоба закона са прописима других земаља и према Хашкој конвенцији из 2019. године*, Зборник Правног факултета Универзитета у Новом Саду, бр. 4/2024, стр. 925-955, ISSN 0550-2179, DOI:10.5937/zrpfns58-54147. **M51**
5. Сања Марјановић, *Право странца да буде усвојитељ у Републици Србији*, Правни хоризонти, бр. 6/2023, Правни факултет Универзитета у Нишу, ISSN 2620-1674, стр. 9-24, DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.10812173>. **M52**
6. Сања Марјановић, Ивана Симоновић, *Двострука отмица деце – нове недоумице у међународном приватном праву Републике Србије*, Тематски зборник радова Заштита људских и мањинских права у европском правном простору, књига дванаеста, Правни факултет Универзитета у Нишу, 2023, стр. 141- 162, ISBN: 978-86-7148-312-4. **M44**
7. Сања Марјановић, Милена Јовановић Zattila, *Право на приступ правди према међународним изворима међународног приватног права Републике Србије*, Тематски зборник радова Одговорност у правном и друштвеном контексту, књига трећа, 2023, стр. 183-205, ISBN 978-86-7148-313-1. **M44**

3.3. Цитираност објављених радова

Научни радови кандидаткиње проф. др Сање Марјановић цитирани су у следећим радовима (укупно 24 хетероцитата):

1. Sanja Marjanović, *Personal Name in Serbian Family Law and Private International Law de lege lata and de lege ferenda* U: 4th Balkan Conference Conference Proceedings: Personal Name in Internal Law and Private International Law (ed. Mirko Živković), Pravni fakultet Univerziteta u Nišu, 2016, pp. 91-112, ISBN 978-86-7148-228-8 у:

Маја Станивуковић, *Лично име детета у српском међународном приватном праву*, Зборник радова Правног факултета у Новом Саду, 51/2017, стр. 31 и 37, ISSN 0550-2179 (штампано), eISSN: 2406-1255 (Online издање). DOI:10.5937/zrpfns51-13876;

2. Sanja Marjanović, *Nadležnost u materiji roditeljske odgovornosti i zaštita najboljeg interesa deteta u međunarodnom privatnom pravu Srbije – de lege lata i de lege ferenda* U: Liber amicorum Gašo Knežević. – Beograd : Pravni fakultet, 2016. – Str. 122-141. ISBN 978-86-7630-664-0, у:

Маја Станивуковић, *Bitka za decu: o Haškoj konvenciji o zaštiti dece*, Revija za evropsko pravo, XX 2-3, 2018, Udruženje za evropsko pravo, Kragujevac, str. 30, 33, 40. https://drive.google.com/file/d/1m63NWXJK-EzrGg_QkDw-u5T3WGx0fbT/view;

3. Sanja Marjanović, *Some open issues in the application of the 1980 Child Abduction Convention in the Republic of Serbia*, Private International Law in the Jurisprudence of European Courts – Family at Focus, ed. Mirela Župan, Faculty of Law Osijek, Osijek, 2015, ISBN 978-953-6072-97-2, pp. 259-276, у:

Маја Станивуковић, *Уобичајено боравиште детета у пракси Суда правде Европске уније*, Зборник Правног факултета Универзитета у Новом Саду, бр. 2/2021, ISSN 0550-2179 (штампано), eISSN: 2406-1255 (Online издање), стр. 718. DOI:10.5937/zrpfns55-34676,

4. Сања Марјановић, *Међународна отмица деце – новине у међународном приватном праву Србије*, Тематски зборник радова Правног факултета Универзитета у Нишу – Заштита људских и мањинских права у европском правном простору, том 7, Ниш, 2018, ISBN 978-86-7148-225-7, стр. 131-145, у:

Маја Станивуковић, *Уобичајено боравиште детета у пракси Суда правде Европске уније*, Зборник Правног факултета Универзитета у Новом Саду, бр. 2/2021, стр. 713, ISSN 0550-2179 (штампано), eISSN: 2406-1255 (Online издање), DOI:10.5937/zrpfns55-34676.

5. Сања Марјановић, *Међународно приватно право хашких конвенција у Републици Србији*, Ниш: Правни факултет Универзитета у Нишу, ISBN 978-86-7148-262-2, 2019, у:

Тони Дескоски, Вангел Доковски, *Међународно приватно право*, Правен факултет „Јустинијан Први” при „Универзитот Св. Кирил и Методиј” во Скопје, Скопје, 2021, ISBN 978-608-4655-84-8, стр. 66, 67.

6. Sanja Marjanović, *Children Protection in the Hague Conventions on Private International Law*, Faculty of Law University of Niš, doctoral thesis, 2014, у:

Dragana Damjanović, *Two faces of habitual residence – a masterpiece of the HCCH and a challenge*, 18th Regional Conference on Private International Law – Celebrating the first 20 years (2003-2023), Private International Law and International Organizations – achievements and challenges (eds. Nebojša Raičević, Sanja Marjanović), Faculty of Law University of Niš, ISBN 978-86-7148-328-5, 2024, стр. 49. DOI: 10.5281/zenodo.14562327

7. Сања Марјановић, *Међународно остваривање издржавања чланова породице – бирајући између Конвенције УН (1956) и Хашке конвенције (2007)*, Зборник радова Правног факултета у Нишу, бр. 78/2018, стр. 235-254 у:

Петар Ђундић, *Признање и извршење одлука о издржавању на основу Хашке конвенције о издржавању (2007): поводом почетка примене новог извора међународног приватног права Србије*, Зборник радова Правног факултета у Новом Саду, 4/2021, стр. 1138 и 1142. ISSN 0550-2179 (штампано), eISSN: 2406-1255 (Online издање), DOI: 10.5937/zrpfns55-34892

8. Mirko Živković, Sanja Marjanović, *Maintenance Obligations in Serbian Family Law and Private International Law*, Revue Hellenique de Droit International, vol. 67, 2/2014, pp. 961-988, ISSN 0035-3256, у:

Петар Ђундић, *Признање и извршење одлука о издржавању на основу Хашке конвенције о издржавању (2007): поводом почетка примене новог извора међународног приватног права Србије*, Зборник радова Правног факултета Универзитета у Новом Саду, 4/2021, стр. 1151. ISSN 0550-2179 (штампано), eISSN: 2406-1255 (Online издање). DOI: 10.5937/zrpfns55-34892;

9. Sanja Marjanović, *Personal Name in Serbian Family Law and Private International Law de lege lata and de lege ferenda*, in: Personal Name in Internal Law and Private International Law (ed. Mirko Živković), Faculty of Law University of Niš, 2016, ISBN 978-86-7148-228-8, pp. 91-112 у:

Мирко Живковић, *Поглед на Породични закона (2005) из угла међународног приватног права*, Тематски зборник радова Правног факултетат Универзитета у Нишу – Заштита људских и мањинских права у европском правном простору, Књига седма Ниш, 2017, стр. 30. ISBN 978-86-7148-225-7, http://www.prafak.ni.ac.rs/files/centar_pub/tem-zbornik-book-7-2017.pdf

10. Sanja Marjanović, *Nadležnost u materiji roditeljske odgovornosti i zaštita najboljeg interesa deteta u međunarodnom privatnom pravu Srbije – de lege lata i de lege ferenda*, U: Liber amicorum Gašo Knežević, Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu, 2016, ISBN 978-86-7630-664-0, str. 122-141, у:

Мирко Живковић, *Поглед на Породични закона (2005) из угла међународног приватног права*, Тематски зборник радова Правног факултетат Универзитета у Нишу – Заштита људских и мањинских права у европском правном простору, Књига седма Ниш, 2017, стр. 36. http://www.prafak.ni.ac.rs/files/centar_pub/tem-zbornik-book-7-2017.pdf

11. Сања Марјановић, *Међународна надлежност за спорове о издржавању у међународном приватном праву Србије*, Зборник Правног факултета у Нишу, бр. 65/2013, ISSN 0350-8501, стр. 399-418, у:

Мирко Живковић, *О примени Хашког протокола о меродавном праву за обавезе издржавања у међународном приватном праву Републике Србије*, Зборник Правног

факултета у Нишу, бр. 65/2013, стр. 84. ISSN 0350-8501, <https://www.prafak.ni.ac.rs/files/zbornik/sadrzaj/zbornici/z65/04z65.pdf>

12. Mirko Živković, Sanja Marjanović, *Nekoliko pitanja u vezi s primjenom međunarodnih ugovora u međunarodnom privatnom pravu Republike Srbije*, Pravni Vjesnik, Vol. 35, No. 3/4, 2019, str. 261-293, ISSN 0352-5317, у:

Ewelina Kochowska, *Stan obecny i perspektywy przyjęcia przez Serbię nowego prawa prywatnego międzynarodowego*, Problemy Prawa Prywatnego Międzynarodowego, czasopisma naukowe, T. 32, 2023, Uniwersytet Śląski, ISSN 2353-985, p. 99. DOI: <https://doi.org/10.31261/PPPM.2023.32.04>

13. Sanja Marjanović, *The EU Commission's Proposal to Revise the Brussels IIA Regulation: Shortcomings of the "Overriding Rule"*, Teme, God. 43, No. 3 (2019), ISSN 0353-7919, pp. 901-923 у:

Ahmad Bastomi, *The EU Divorce Jurisdiction of Brussels IIB Regulation and Its Implementation in Austria*, Jurnal Hukum dan Kenotariatan, Vol 8 issue 2, 2024, p. 110. ISSN: 2549-3361, e-ISSN: 2655-7789. DOI: 10.33474/hukeno.v8i2.22382;

14. Mirko Živković, Sanja Marjanović, *Nekoliko pitanja u vezi s primjenom međunarodnih ugovora u međunarodnom privatnom pravu Republike Srbije*, Pravni Vjesnik, Vol. 35, No. 3/4, 2019, str. 261-293, ISSN 0352-5317, у:

Dorotea Čorić, *Opće ograničenje odgovornosti broдача: prešutnim prihvatom povišeni iznosi ograničenja i njihova primjena u Republici Hrvatskoj*, Poredbeno pomorsko pravo, Vol. 59 No. 174, 2020, Hrvatska akademija znanosti i umetnosti, ISSN 1331-9914 (Tisak), ISSN 1848-8927 (Online), str. 29-30. DOI: <https://doi.org/10.21857/mjrl3uwg79>

15. Мирко Живковић, Сања Марјановић, *Меродавно право за еколошке штете у међународном приватном праву ЕУ*, Екологија и право, Тематски зборник Правног факултета у Нишу (ур. Предраг Димитријевић), Ниш, 2011, стр. 385-404, ISBN 978-86-7148-146-5, у:

Петар Ђундић, *Меродавно право за штету изазвану повредом животне средине у европском међународном приватном праву*, Зборник радова Правног факултета Универзитета у Новом Саду, бр. 4/2013, стр. 319, 324, 325, 328, 332. ISSN 0550-2179 (штампано), eISSN: 2406-1255 (Online издање). DOI:10.5937/zrpfns47-5125

16. Sanja Marjanović, *Uticaj Haških konvencija o međunarodnom privatnom pravu na usklađivanje prava Srbije sa pravom EU u materiji zaštiti dece*, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Nišu, ISSN 0350-8501. – Год. 53, бр. 68 (2014), стр. 875-892, у:

Ana Čović, *Šteta usled nerealizovanja alimentacionih zahteva i pravna regulativa u ovoj oblasti*, Odgovornost za štetu, naknada štete i osiguranje : tematski zbornik radova međunarodnog značaja, Institut za uporedno pravo, Beograd, ISBN 978-86-6411-013-6, стр. 137. <http://ricl.iup.rs/608/>

17. Sanja Marjanović, *Međunarodna nadležnost za sporove o izdržavanju u međunarodnom privatnom pravu Srbije de lege lata i de lege ferenda*, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Nišu, ISSN 0350-8501. – Год. 51, бр. 65 (2013), стр. 399-418, у:

Ana Čović, *Šteta usled nerealizovanja alimentacionih zahteva i pravna regulativa u ovoj oblasti*, Odgovornost za štetu, naknada štete i osiguranje : tematski zbornik radova

međunarodnog značaja, Institut za uporedno pravo, Beograd, ISBN 978-86-6411-013-6, стр. 138. <http://ricl.iup.rs/608/>

18. Сања Марјановић, *Међународна отмица деце – новине у међународном приватном праву Србије*, Тематски зборник радова Правног факултета у Нишу „Заштита људских и мањинских права у европском правном простору“, књига 7, ISBN 978-86-7148-225-7. – (2017), стр. 131-145, у:

Мирна Целетовић, *Правни положај детета у ситуацијама његовог незаконитог одвођења у земљи и иностранству*, докторска дисертација (ментор проф. др Гордана Ковачек Станић), Правни факултет Универзитета у Новом Саду, 2021, стр. 241, https://nardus.mpn.gov.rs/bitstream/handle/123456789/18611/Disertacija_11536.pdf?sequence=1&isAllowed=y

19. Сања Марјановић, *Међународно приватно право хашких конвенција у Републици Србији*, Правни факултет Универзитета у Нишу, 2019, ISBN 978-86-7148-262-2, у:

Маја Станивуковић, Петар Ђундић, Сања Ђајић, *Међународно приватно право – посебни део*, Службени гласник, Београд, 2022, ISBN 978-86-519-2848-5, стр. 322, 346, 349.

20. Sanja Marjanović, *Jurisdikcioni imunitet strane države - između unutrašnjeg i međunarodnog prava*, u: Recent trends in European PIL – challenges for the national legislations of the South East European Countries (ed. Toni Deskoski), Faculty of Law Iustinianus Primus University of Ss. Cyril and Methodius, Skopje, 2011, str. 233-248, у:

Маја Костић-Мандић, *Међународно приватно право*, Универзитет Црне Горе, Podgorica, 2017, ISBN 978-86-509-0096-3, стр. 150.

21. Сања Марјановић, *Заштита деце у хашком конвенцијама о међународном приватном праву*, докторска дисертација, Правни факултет Универзитета у Нишу, 2014, у:

Мина Павловић, *Исполне заједнице живота у светлу примене Хашког протокола о меродавном праву за обавезе издржавања из 2007. године*, Анали Правног факултета Универзитета у Београду, бр. 3/2022, стр. 826. ISSN 0003-2565, DOI: 10.51204/Anali_PFBU_22306A

22. Сања Марјановић, *Заштита деце у хашком конвенцијама о међународном приватном праву*, докторска дисертација, Правни факултет Универзитета у Нишу, 2014, у:

Мина Павловић, *Хашка конвенција о заштити деце и сарадњи у области међународног усвојења из 1993. године: преглед најважнијих одредби*, У: Зборник радова „Усклађивање правног система Србије са стандардима ЕУ“ (ур. Миодраг Мићовић), Универзитет у Крагујевцу, Правни факултет, Крагујевац, 2019, стр. 350, 360, 361, 362, 363, 364. ISBN 978-86-7623-090-7.

<http://institut.jura.kg.ac.rs/images/Projekti/6%20Uskladjivanje%20PSS/8.%20Uskladjivanje%20pravnog%20sistema%20Srbije%20sa%20standardima%20EU%20knjiga%207.pdf>;

23. Sanja Marjanović, *Nadležnost u materiji roditeljske odgovornosti i zaštita najboljeg interesa deteta u međunarodnom privatnom pravu Srbije – de lege lata i de lege ferenda*, Liber amicorum / [uređivački odbor Tibor Varady ... et al.]. – Beograd : Pravni fakultet

Univerziteta, Centar za izdavaštvo i informisanje : Udruženje za arbitražno pravo, 2016. – ISBN 978-86-7630-664-0. – Str. 122-141, у:

Славко Ђорђевић, *Кратак осврт на одређивање меређународне надлежности за спорове о вршењу родитељског права са елементом иностраности у домаћој судској пракси*, Зборник радова „Усклађивање правног система Србије са стандардима ЕУ“, књига 12, Универзитет у Крагујевцу, Правни факултет, Крагујевац, 2024, стр. 480, 482, 483. DOI: 10.46793/UPSSXII.479DJ. <https://doi.ub.kg.ac.rs/doi/zbornici/10-46793-upssxii-479dj/>

24. Сања Марјановић, *Међународна отмица деце – новине у међународном приватном праву Србије*, Тематски зборник радова Правног факултета у Нишу – Заштита људских и мањинских права у европском правном простору 7, Ниш, 2017, ISBN 978-86-7148-225-7. – (2017), стр. 131-145, у:

Маја Станивуковић, Сања Ђајић, *Право родитеља на повратак у земљу порекла у светлу Хашке конвенције о грађанскоправним аспектима међународне отмице деце и Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода*, Анали Правног факултета Универзитета у Београду, бр. 1/2022, стр. 157. ISSN 0003-2565. DOI: 10.51204/Anali_PFBU_22105A.

4. Учешће и усмена саопштења радова на домаћим и међународним научним скуповима

4.1. Учешће и усмена саопштења радова на домаћим и међународним научним скуповима до избора у звање ванредни професор

Кандидаткиња је до избора у звање ванредни професор учествовала и подносила усмена саопштења на следећим домаћим и међународним научним скуповима:

1. Научна конференција „*Изградња правног система Републике Србије*“, Правни факултет у Нишу, 2007. година, *саопштен рад* „О усклађености домаћег међународног приватног права са тенденцијама комунитарног права у материји меродавног права за наследне односе“.
2. Међународна научна конференција „*Право Републике Србије и право Европске уније - стање и перспективе*“, Правни факултет у Нишу, 2009. година, *саопштен рад* „Обавеза издржавања деце у комунитарном међународном приватном праву“.
3. IX Међународна конференција из међународног приватног права: „*Recent trends in European Private International Law – Challenges for the national legislations of the South East European countries*“, Правни факултет „Јустинијан Први“ у Скопљу, 2011. година, *саопштен рад* „Јурисдикциони имунитет државе - између унутрашњег и међународног права“.
4. Међународна научна конференција „*Екологија и право*“, Правни факултет у Нишу, 2011. година, *саопштен рад* „Еколошке штете у међународном приватном праву ЕУ“ (коауторство, проф. др Мирко Живковић).

5. XI Међународна конференција из међународног приватног права: "Private International Law in the Jurisprudence of European Courts – Family at Focus", Правни факултет Свеучилиштва Josip Juraj Strossmayer у Осијеку, 2014. година, *саопштен рад* „Some open issues in the application of the 1980 Child Abduction Convention in the Republic of Serbia“.
6. Међународна научна конференција: "4th Balkan Conference: Personal Name in Internal Law and Private International Law", организатор Правни факултет Универзитета у Нишу, 14.04.2016. године (*саопштен реферат* S. Marjanović: *Personal Name in Serbian Family Law and Private International Law de lege lata and de lege ferenda* U: (ed. Mirko Živković), Pravni fakultet Univerziteta u Nišu, 2016, стр. 91-112, ISBN 978-86-7148-228-8.
7. Научна конференција: "Глобализација и право/Globalization and Law," Правни факултет Универзитета у Нишу, 21-22.04.2017. године (реферат С. Марјановић: *Међународно остваривање издржавања чланова породице – бирајући између Конвенције УН (1956) и Хашке конвенције (2007)* У: Зборник радова Правног факултета у Нишу. - Ниш : Правни факултет, Центар за публикације, 2018. - Бр. 78 (2018). - стр. 235-254 и Зборник сажетака / Међународна научна конференција Глобализација и право, Ниш, 21-22. април 2017. - Ниш : Правни факултет, Центар за публикације, 2017. - Стр. 142-143, ISBN 978-86-7148-233-2.
8. Научна конференција "EU Child," 15. и 16.03.2018. године, организатор Правни факултет Свеучилиштва Јосипа Јурја Штросмајера у Осијеку (одржано *пленарно предавање* по позиву *Good Practice on Article 13(1)(b) of the Hague Child Abduction Convention*, предавање преведено на хрватски језик и штампано у целини: S. Marjanović, M. Živković: *Tumačenje iznimke ozbiljne opasnosti u slučaju građanskopravne otmice djeteta* U: Sveučilišna monografija - Sveučilišтво Josipa Jurja Strossmayera, Osijek (odluka Senata Sveučilištva): *Prekogranično kretanje djece u Europskoj uniji* (ur. Mirela Župan), Pravni fakultet Univerziteta Josip Juraj Strossmayer, Osijek, 2019, str. 381-396, ISBN 978-953-8109-13-3 (tisak), ISBN 978-953-8109-20-1 (online); потврда Правног факултета у Осијеку бр. 641-02/20-02/2 од 15.01.2020. године о учешћу на научном скупу у прилогу)
9. Научна конференција "E diversitate unitas" (*E pluribus unum*) коју је организовао Правни факултет Универзитета у Београду у част проф. др Гаше Кнежевића, 21.12.2016. године (S. Marjanović: *Nadležnost u materiji roditeljske odgovornosti i zaštita najboljeg interesa deteta u međunarodnom privatnom pravu Srbije – de lege lata i de lege ferenda* U: Liber amicorum Gašo Knežević. - Beograd : Pravni fakultet, 2016. - Str. 122-141. ISBN 978-86-7630-664-0.

4.2. *Учешће и усмена саопштења радова на домаћим и међународним научним скуповима након избора у звање ванредни професор*

Кандидаткиња је *након* избора у звање ванредни професор учествовала и подносила усмена саопштења на следећим домаћим и међународним научним скуповима:

1. Научна конференција „30 година примене Конвенције о правима детета”, одржана 10.12.2020. године онлајн услед ковида, а у организацији Српске академије наука и уметности, Одбора за проучавање националних мањина и људских права, Београд. Уредници Конференције су академик Тибор Варади (председник Одбора) и проф. др Гордана Ковачек Станић. *Саопштен* је рад под називом *Protection of children – victims of domestic violence in the Serbian private international law* коаутора Сање Марјановић и Бернадет Бордаш (потврда САНУ од 29. децембра 2024. године, у прилогу). Рад *Protection of children – victims of domestic violence in the Serbian private international law/Sanja Marjanović, Bernadet Bordaš*, објављен је у Зборнику радова са Конференције *30 година примене Конвенције Уједињених нација о правима детета – савремени аспекти*, Српска академија наука и уметности, Одбор за проучавање националних мањина и људских права, уредници академик Тибор Варади, Гордана Ковачек Станић, Београд: САНУ, 2021, стр. 63-88, ISBN 978-86-7025-914-0. **M44**

2. Регионална научна конференција „*Forced Migration Project - The Legal Status and Protection of Internationally Displaced Persons, Refugees, Asylum Seekers, and 'Invisible' Persons without ID's*”, одржана 28.05.2021. године на Правном факултету Универзитета у Нишу. *Саопштен* рад на енглеском језику под називом *Recognition of personal and family status of forced migrants in Serbian Private International Law/Sanja Marjanović* (потврда Правног факултета Универзитета у Нишу, бр. 01-141/1 од 22.01.2025. године, у прилогу).

Рад је под називом *Guide to Good Practice - International Private Law, National Report Serbia: Legal Framework/Sanja Marjanović*, објављен у посебном издању часописа *SEE Law Journal No. 10 Issue 1 Special edition*, 2022, pp. 293-309, ISSN 2671-311X.

https://www.seelawschool.org/images/SEE_Law_Journal/2022/SEE_LawJournal_No10_FF.pdf (**M23**, HeinOnline).

У верзији на матерњем језику наведени рад објављен је под називом *Међународно приватно право - Србија - Национални извештај*/Сања Марјановић у Зборнику радова са SEELS Регионалне научне конференције - Водич добре праксе "Правни положај и заштита међународно расељених лица, избеглица, тражилаца азила и правно невидљивих лица", Правни факултет Универзитета у Нишу, Ниш, 2022, ISBN: 978-86-7148-284-4, стр. 475-498. **M44**

3. Међународна научна конференција „*Право и дигитализација*”, одржана 23.04. и 24.04.2021. године на Правном факултету Универзитета у Нишу. *Саопштен* рад на енглеском језику под називом *European Consumers Protection in Dieselgate Case – Quo Vadis Serbia?* коаутора проф. др Милене Јовановић Zattile и проф. др Сање Марјановић (потврда Правног факултета Универзитета у Нишу, бр. 01-141/1 од 22.01.2025. године, у прилогу); *European Consumers Protection in Dieselgate Case – Quo Vadis Serbia?*/Milena Jovanović Zattila, Sanja Marjanović, Зборник сажетак са Међународне научне конференције „Право и дигитализација” (ур. Горан Обрадовић, Марко Димитријевић), Правни факултет Универзитета у Нишу, 2021, ISBN 978-86-7148-279-0, стр. 119-122. **M34**. Рад *European Consumers Protection in Dieselgate Case – Quo Vadis Serbia?*/Milena Jovanović Zattila, Sanja Marjanović објављен у целисти у Правни хоризонти, бр. 9/2024, Правни факултет Универзитета у Нишу, ISSN 2620-1674, pp. 9-35, DOI: 10.5281/zenodo.14421801. **M53**.

4. 17th Regional Scientific Conference on Private International Law, „*Private International Law in era of digitalization: challenges and perspectives in post Covid-19 period*”, одржана 18.11.2022. године на Правном факултету *Iustinianus Primus* Универзитета *Св. Кирил и Методије*, Скопље, Северна Македонија. Саопштен рад на енглеском језику *Freelancers in the Serbian Company Law and Private International Law*, коаутора Милене Јовановић *Zattile* и Сање Марјановић (потврда Правног факултета *Iustinianus Primus* Универзитета *Св. Кирил и Методије*, Скопље, Северна Македонија, од 23.12.2024. године). Рад *Freelancers in the Serbian Company Law and Private International Law/ Milena Jovanović Zattila, Sanja Marjanović* објављен је у *Iustinianus Primus Law Review*, No. 3/2024, pp. 1-19, ISSN 1857-8683, <https://journals.ukim.mk/index.php/iplr/article/view/2886/2535>

5. 18th Regional Scientific Conference on Private International Law, „*Celebrating the first 20 years (2003-2023): Private International Law and International Organizations - achievements and challenges*”, одржана 17.11.2023. године на Правном факултету Универзитета у Нишу. Саопштен рад на енглеском језику под називом *HCCCH Conventions and Bilateral Treaties in the Serbian Private International Law: Everything Everywhere All at Once?* коаутора проф. др Сање Марјановић и доц. др Сање Ђорђевић Алексовски (потврда Правног факултета Универзитета у Нишу, бр. 01-141/1 од 22.01.2025. године, у прилогу); *HCCCH Conventions and Bilateral Treaties in the Serbian Private International Law: Everything Everywhere All at Once?/ Sanja Marjanović, Sanja Đorđević Aleksovski*, 18th Regional Scientific Conference on Private International Law, Celebrating the first 20 years (2003-2023): *Private International Law and International Organizations - achievements and challenges: Collection of Summaries* (eds. Nebojša Raičević, Sanja Marjanović), Faculty of Law University of Niš, *Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ)*, Center for Private International Law of the Hague Conventions, ISBN 978-86-7148-320-9, p. 28. M34.

Рад *HCCCH Conventions and Bilateral Treaties in the Serbian Private International Law: Everything Everywhere All at Once?*/Sanja Marjanović, Sanja Đorđević Aleksovski објављен је у 18th Regional Scientific Conference on Private International Law, Celebrating the first 20 years (2003-2023): *Private International Law and International Organizations - achievements and challenges: Conference Proceedings* (eds. Nebojša Raičević, Sanja Marjanović), Faculty of Law University of Niš, 2024, ISBN 978-86-7148-328-5, pp. 187-220, DOI: 10.5281/zenodo.14570082

6. Међународна научна конференција „*Правни принципи у савременом праву*” одржана 19.04. и 20.04.2024. године на Правном факултету Универзитета у Нишу. Саопштен рад под називом *Принципи правне сигурности и најближе везе у међународном приватном праву Републике Србије*, аутора проф. др Сање Марјановић (потврда Правног факултета Универзитета у Нишу, бр. 01-141/1 од 22.01.2025. године, у прилогу); *Принципи правне сигурности и најближе везе у међународном приватном праву Републике Србије/ Сања Марјановић*, Зборник сажетака са Међународне научне конференције "Правни принципи у савременом праву" (ур. Небојша Раичевић, Душица Миладиновић Стефановић), Правни факултет Универзитета у Нишу, 2024, ISBN_978-86-7148-319-3, стр. 65-66. M34.

Рад *Принципи правне сигурности и најближе везе у међународном приватном праву Републике Србије/ Сања Марјановић* објављен је у Зборнику радова са Међународне научне конференције „Правни принципи у савременом праву“ (ур. Небојша Раичевић,

5. Учешће на научно-истраживачким пројектима

У својој професионалној каријери кандидаткиња је учествовала у следећим научно-истраживачким пројектима:

1. TEMPUS JEP POGESTEI - Post-graduate Studies for European Integration at the Faculties of Law at the Universities of Belgrade, Niš and Novi Sad (2008. година).

2. Научно-истраживачки пројекат „*Приступ правосуђу – инструменти за имплементацију европских стандарда у правни систем Републике Србије*“, реализован на Правном факултету Универзитета у Нишу уз подршку Министарства науке и заштите животне средине Републике Србије, на основу Уговора о реализацији пројекта из програма основних истраживања бр. 149043Д (2006-2010).

3. Научно-истраживачки пројекат „*Заштита људских и мањинских права у европском правном простору*“, који се реализује на Правном факултету Универзитета у Нишу (број уговора 179046), уз подршку Министарства просвете, науке и технолошког развоја (од 2011-2014. године).

4. Научно-истраживачки пројекат Правног факултета у Нишу „*Усклађивање права Србије са правом Европске уније*“, до октобра 2014. године.

5. Научно-истраживачки пројекат „*Заштита људских и мањинских права у европском правном простору*“, који се реализује на Правном факултету Универзитета у Нишу (број уговора 179046), уз подршку Министарства просвете, науке и технолошког развоја (од 2015-2019. године);

6. Научно-истраживачки пројекат Правног факултета у Нишу „*Усклађивање права Србије са правом Европске уније*“, од 2015-2020);

7. „*Protection of Abducting Mothers in Return Proceedings: Intersection between Domestic Violence and Parental Child Abduction ('POAM'; 2019-2021)*” European Commission - European Union’s Rights, Equality and Citizenship Program (2014-2020). Носилац пројекта: University of Aberdeen, United Kingdom (Scotland); Партнерски универзитети: the University of München, Germany, the University of Milano-Bicocca, Italy, the University of Osijek, Croatia;

8. „*The Legal Status and Protection of Internationally Displaced Persons, Refugees, Asylum Seekers and ‘Invisible’ Persons without IDs*”, који финансира SEELS од 01.01.2020. године до 1.12.2021. године; носилац пројекта је Правни факултет у Нишу, партнери: Правни факултет у Осијеку, Правни факултет *Iustinianus Primus* у Скопљу и Правни факултет у Зеници (потврда Правног факултета у Нишу бр. 01-141/1 од 22.01.2025. године у прилогу). На пројекту ангажована као координатор; одлука декана Правног факултета у Нишу бр. 01-195/1 од 28.01.2020. године.

9. Пројекат „*Одговорност у правном и друштвеном контексту*“ Правног факултета Универзитета у Нишу (2021-2025); потврда Правног факултета Универзитета у Нишу, бр. 01-168/2 од 22.01.2025. године;

10. *Ангажована у научно-истраживачком раду Правног факултета Универзитета у Нишу* на основу Уговора о реализацији и финансирању научноистраживачког рада НИО бр. 451-03-65/2024-03/200120 од 05.02.2024. године који је закључен између Републике Србије - Министарства науке, технолошког развоја и иновација и Правног факултета Универзитета у Нишу (потврда Правног факултета, бр. 01-168/2 од 22.01.2025. године).

IV МИШЉЕЊЕ О РАДОВИМА ОБЈАВЉЕНИМ ПОСЛЕ ИЗБОРА У ЗВАЊЕ ВАНРЕДНИ ПРОФЕСОР

Кандидаткиња је у својој пријави навела целокупну библиографију. Како су радови објављени до избора у звање ванредни професор били оцењени приликом њеног претходног избора, радови објављени после тог избора биће цењени у излагањима која следе:

1. Сања Марјановић, Марко Јовановић, *Основи међународног приватног права Европске уније: Уредбе Брисел I recast, Брисел II ter, Рим I, Рим II и Рим III*, Правни факултет Универзитета у Нишу: Ниш, 2025, 284 стране, ISBN 978-86-7148-329-2., **M42**

Монографија је коауторско дело. Проф. др Сања Марјановић је аутор дела о Уредби Рим II (стр. 127-165), уредбама Брисел II ter и Рим III (стр. 175-253), као и дела Завршних разматрања о овим трима наведеним уредбама (стр. 258-263). Резултат је дугогодишњег истраживања коаутора у области међународног приватног права ЕУ које је доста обимније по броју извора у самој ЕУ и њеним државама чланицама.

Коаутори су се ограничили на обраду пет темељних уредби које регулишу међународну надлежност судова и признање и извршење страних судских одлука у државама чланицама у грађанским и трговинским стварима и стварима родитељске одговорности те брачним стварима с једне стране (две уредбе), и одређивању меродавног права у наведеним стварима с друге стране (три уредбе). Ових пет уредби се у упоредној литератури означавају као темељне претежно због чињенице да је Бриселска конвенција из 1968. године била први извор са којим је почет низ и стварање међународног приватног права ЕУ у грађанским и трговинским стварима, сматраним основним и суштинским у односима унутар ЕЕЗ, и коју су следиле комплементарне уредбе, као и две уредбе у породично-правним стварима.

Научна обрада није коментар појединачних правила, одредби, већ разматрање суштинских правила путем њихове класификације и анализе садржаја. Аутори су предмет истраживања обрадили целовито, коришћењем научно-истраживачких метода уобичајених у правној науци, међу којима су нормативни метод, логички метод, анализа садржаја, упоредно-правни метод.

Научну обраду материје Уводног дела (Настанак међународног приватног права ЕУ) Уредбе Брисел I Recast, Уредбе Рим I урадио је Марко Јовановић, а Уредбе Рим II,

Брисел II тер и Рим III разматрала је кандидаткиња Сања Марјановић. Из њеног пера изашли су наслови Меродавно право за вануговорне обавезе – Уредба Рим II (Избор меродавног права као опште правило за вануговорне обавезе; Општа објективна колизионоправна решења за деликте; Колизионе норме за посебне врсте деликата; Меродавно право за неосновано обогаћење, незвано вршење туђег посла и несавесно вођење преговора; Заједничке одредбе за вануговорне обавезе. Трећи део монографије Брисел II тер и Рим III такође је дело кандидаткиње, а обухвата наслове: Брачне ствари и родитељска одговорност (Од Бриселске конвенције 1998 до Уредбе Брисел II; Уредба Брисел II bis – Кључне карактеристике; Уредба Брисел II тер – Покретање поступка и међународна литиспенденција – заједничке одредбе; Брачне ствари – Међународна надлежност за брачне ствари; Меродавно право за развод брака и законску раставу; Признање одлука о разводу брака и законску раставу према Уредби Брисел II тер; Родитељска одговорност садржи наслове Међународна надлежност према Уредби Брисел II тер; Меродавно право за родитељску одговорност; Општи режим признања и извршења одлука о родитељској одговорности (тзв. непривилеговане одлуке); Незаконито одвођење или задржавање детета (Модификација конвенцијских одредаба; Признање и извршење привилегованих одлука).

Монографију закључују Завршна разматрања коаутора.

Анализа одабраних извора показала је фрагментарност извора међународног приватног права ЕУ, која отвара питања разграничавања примене унификованих правила и примене оних правила која остају под режимом националних права појединих држава чланица. Сложености система међународног приватног права ЕУ доприноси и могућност садејства са хашким конвенцијама као што је то случај са Уредбом Рим III у стварима родитељске одговорности, како је показано у одговарајућем наслову монографије, чији је аутор кандидаткиња Сања Марјановић.

Кандидаткиња је у свом раду користила богату савремену литературу, углавном инострану, али и домаћу. Рукопис се ослања и на документе доступне у базама података ЕУ. Неизоставни део литературе су и пресуде Суда правде ЕУ јер оне садрже ставове о појмовима секундарних извора када сами извори не одређују аутономне појмове.

Монографија представља самосталан, оригинални научни рад написан коришћењем научних метода, на основу истраживања богате грађе коју чине извори права ЕУ, коришћењем савремене, релевантне правне литературе у првом реду стране, али и домаће, као и богате праксе Суда правде ЕУ. Истраживања су довела до одговарајућих и научно оправданих закључака. Следи да је монографија ОСНОВИ МЕЂУНАРОДНОГ ПРИВАТНОГ ПРАВА ЕУ коаутора оригинално научно дело. Према критеријумима Правилника о издавачкој делатности Правног факултета Универзитета у Нишу и Прилога 2 Правилника о стицању истраживачких и научних звања, монографија представља научну монографију националног значаја (М 42).

2. Sanja Marjanović, *Legal Principles of the 1982 PIL Act and Filling the Legal Gaps in the Conflict of Laws Matter in Serbian Private International Law: A Different Perspective*, Annals BLR (Анали Правног факултета Универзитета у Београду), No. 4/2024, pp. 771-798, Правни факултет Универзитета у Београду, ISSN 0003-2565; DOI:

У овом оригиналном научном раду аутор разматра попуњавање правних празнина у области одређивања меродавног права на основу одредаба Закона о решавању сукоба закона са прописима других земаља из 1982. године. У члану 2 ЗРСЗ законодавац прописује да се у ситуацији када се јаве правне празнине меродавно право има одредити помоћу три групе принципа, и то: принципа самог ЗРСЗ, принципа домаћег правног поретка и принципа међународног приватног права. Кандидаткиња наглашава да принципи из прве две групе потичу из домаћег правног поретка а они из треће групе имају универзални карактер и подразумевају примену опште прихваћених принципа међународног приватног права. Законотворац није ближе одредио који принципи чине поједине групе, те су они подложни тумачењу. Из формулације одредбе члана 2 закључује се да не постоји хијерархија између појединих група због тога што примена има за циљ попуњување празнина.

Аутор надаље наводи да теорија српског међународног приватног права тумачи ЗРСЗ тако да његови принципи укључују принцип држављанства у питањима наслеђивања, личног стања и породичних односа, принцип *in favorem negotii*, принцип *in favorem victimaе*, принцип најближе везе, паралелизам међународне надлежности и меродавног права и принцип недискриминације.

На овој тачки кандидаткиња у разматрања уводи међународне уговоре који су ратификацијом постали извори српског међународног приватног права у складу са одредбом члана 3 ЗРСЗ. Због принципа универзалне примене колизионих норми одређених међународних уговора и због правила о хијерархији њихове примене у односу на законске колизионе норме може да дође до другачијег приступа у тумачењу правних принципа код попуњавања правних празнина. Овде је реч о пет хашких конвенција које прописују колизионе норме за одређене односе који чине предмет њиховог регулисања (Конвенција о сукобу закона који се односе на форму тестаментарних одредаба (1961), Конвенција о меродавном праву за друмске саобраћајне незгоде (1971), Конвенција о меродавном праву за одговорност за производе (1973), Конвенција о надлежности, меродавном праву, признању, извршењу и сарадњи у погледу родитељске одговорности и о мерама за заштиту деце (1996) и Хашки протокол о меродавном праву за обавезе издржавања (2007)). Државе уговорнице у тим односима одређују меродавно право примењујући колизионе норме прописане у тим конвенцијама и примењују материјално право на које те колизионе норме укажу без обзира да ли је оно право државе уговорнице или право треће државе (која није уговорница). То значи да у погледу конвенцијских колизионих норми важи принцип универзалне примене. Дакле, примењују се без обзира на реципроцитет, на исти начин као и колизионе норме из ЗРСЗ. Уколико конвенцијска колизиона норма и законска колизиона норма имају исти предмет регулисања оне су у конкуренцији и примењује се правило о хијерархији из члана 3 – примењује се конвенцијска колизиона норма а законска се дерогира (уколико уколико се предмети регулисања поклапају). Кандидаткиња овакву појаву и стање назива „прећутном“ модификацијом ЗРСЗ из

1982.године. Прећутна модификација мења постојећа решења садржана у одредбама ЗРСЗ те тако утиче и на принципе ЗРСЗ и на принципе правног поретка Србије помоћу којих се утврђује меродавно право у случају правних празнина на основу члана 2.

Кандидаткиња ову проблематику разматра у односу на апсолутну важност принципа држављанства као принципа ЗРСЗ, принципа најбољег интереса детета, и најближе везе у материји прекограничних односа родитељске одговорности, принципа заштите слабије стране и принципа најближе везе у материји вануговорних обавеза и обавеза издржавања. Овај део рада представља минуциозну анализу и сагледавање колизионих принципа и решења ЗРСЗ у односу на колизиона решења хашких конвенција, али не само њих. Принцип најбољег интереса детета Конвенције о правима детета, а, на основу Споразума о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица и Републике Србије обавеза је Србије да усклађује своје право са *acquis communautaire* ЕУ (у који улазе одређене хашке конвенције), као и начела међународног права и општа правна начела имају утицаја приликом попуњавања правних празнина ЗРСЗ, као принципи правног поретка. Кандидаткиња у овом делу рада показује своје темељно и свеобухватно познавање међународног приватног права које јој омогућавају разматрање захтевних и сложених тема.

3. Сања Марјановић, Ивана Симоновић, *Траст - заједнички изазов грађанског материјалног права и међународног приватног права Републике Србије*, Право и привреда, часопис за привредноправну теорију и праксу, бр. 4/2024, Удружење правника у привреди Републике Србије и Правни факултет Универзитета у Београду, стр. 511-552, ISSN 0354-3501, DOI: 10.55836/PIP_24402A. M51

У овом обимном раду аутори детаљно разматрају многострука лица специфичне установе траст која потиче из англо-америчких правних система, а која је домаћем правном систему непозната. Циљ анализе је проналажење одговора на питање како поступати са трастом у случају када му је, у оквирима домаћег правног система, неопходно пружити дејства која има по страном праву по коме је настао. Имајући то у виду, анализа се најпре врши из угла грађанског материјалног права да би се потом прешло на терен међународног приватног права Републике Србије у коме је траст традиционални уџбенички пример установе непознате домаћем правном систему. Како и сами аутори истичу, траст се у раду сагледава мултидисциплинарно с обзиром да међународно приватно право располаже својим посебним техникама тумачења установа насталих по страном меродавном праву приликом њиховог уношења у домаћи правни систем, али се том приликом ослања на домаће супстанцијално или процесно право (у зависности од конкретне установе). Приликом примене тих техника тумачења у случају траста, међународно приватно право се, по природи ствари, нужно ослања на национално грађанско материјално право, чије норме тумачи приликом спровођења теста еквиваленције.

Први део овог рада усмерен је на разматрање могућности уподобљавања траста неком од правних установа у домаћем правном систему или у другим правним системима који су слични нашем. Тако се, из угла упоредног грађанског материјалног права, траст анализира имајући у виду његове функције. Након елементарног појмовног одређења траста, разматрају се његове различите врсте. Полази се од његове најстарије врсте -

породичног траста (основаног за живота, завештањем или правним послом *inter vivos*, у корист чланова породице), чија је предност у могућности установљивања за себе плодоуживања или другог редовног прихода од имовине унете у траст, коју, по смрти оснивача, повереник преноси у својину кориснику или корисницима, истовремено или сукцесивно. Оснивачу траста припада редован приход, уз очување главнице капитала за будућу генерацију, тј. кориснике траста. С тим у вези, анализира се могућност уподобљивања породичног траста плодоуживању или, у појединим случајевима, старатељству. Након тога се разматрају различити појавни облици траста у привредној делатности: инвестициони траст, пензиони траст и траст као средство обезбеђења. Ограничења у погледу проналажења еквивалентне установе домаћег права под чији би се кров подвео сваки од појавних облика траста јасно произилази из спроведене минуциозне анализе. Указује се да у случају инвестиционог траста нема универзалног одговора - у обзир би могли доћи различити облици организовања привредних субјеката или финансијских институција, којима је, домаћим правом, дозвољено улагање капитала у некретнине или хартије од вредности, али који, за разлику од траста, имају својство правних лица и чврсту организациону структуру. Сврха пензионог траста се донекле може постићи закључењем уговора о осигурању са осигуравајућом организацијом, када премију осигурања уплаћује послодавац за свог запосленог (уговор о осигурању у корист трећег) или запослени. Траст као средство обезбеђења може се, генерално, делимично упоредити са фидуцијарним правним послом, посматрајући фидуцију као правни однос који је најприближнији трасту по појединим функцијама и гipкости која одликује и траст и фидуцију. Указује се и на наменски траст или траст основан у општекорисне и добротворне сврхе. Ови облици, како се у раду истиче, могу у одређеном обиму компарирати задужбинама али их постојање правног субјективитета (задужбине) односно његово одсуство (траст) битно разликује.

У наредном делу рада, траст се разматра из угла међународног приватног права Србије. Најпре се указује на (не)могућност успешног коришћења супституције (транспозиције) као посебне технике тумачења коју међународно приватно право користи у случају када једном правном односу, насталом у иностранству применом страног меродавног права, треба омогућити да „преживи” излазак из националног правног система у коме је настао и да опстане у другом правном систему. Аутори детаљно објашњавају разлоге због којих се приклањају оном делу доктрине који у супституцији види јединствену установу, те разматрају ограничења супституције (транспозиције) у случају траста. Појашњавајући начин примене супституције генерално, аутори наводе да се углавном приступа релативно брзом и једноставном проширеном тумачењу правних категорија домаћих правних норми под које се подводи релевантна страна установа (као пример се наводи полигамни брак, који се подводи под нашу установу брак, а непотпуно усвојење под нашу правну категорију усвојење и слично). Међутим, аутори указују да тек пред установама попут траста правни практичари постају свесни теста функционалне еквивалентности будући да се он сада не одвија неосетно, као у наведеним примерима. У том смислу, потребно је, након прибављања обавештења о садржини страног права по коме је конкретна установа настала, брижљиво испитати њену садржину, функције, значај, правна дејства и карактеристике, како би се у наредној фази пронашла еквивалентна установа у домаћем правном систему. У случају да се у томе не успе,

једино се може констатовати да супституција (транспозиција) остаје немоћна пред изазовом. Услед тога, настаје правна празнина, а самим тим настаје и највећи проблем. Траст је установа која се јавља у различитим гранама права, што има за последицу и његове врло различите функције, а није униформно уређена ни у државама које је познају. Стога је попуњавање правне празнине у сфери грађанског материјалног права, након неуспешног посезања за супституцијом, мукоотрпан задатак који изискује, управо услед многобројних лица траста, *ad hoc* приступ. Такав приступ, међутим, може пореметити остваривање принципа правне сигурности, који аутори описују као нит која прожима и повезује све гране права. С обзиром на то да је траст установа непозната нашем праву, а да је тумачење увек оптерећено субјективном перцепцијом тумача, аутори упозоравају да различити примениоци права могу једну исту врсту траста различито и тумачити, што може угрозити правну сигурност и водити арбитрарности. Услед тога, у раду се указује на значај који у превазилажењу проблема може имати Хашка конвенција о меродавном праву за траст и његовом признању, коју Србија није ратификовала. Након детаљне анализе решења која нуди ова Конвенција, долази се до закључка да она вешто избегава проблем супституције и омогућава признање трасту, који је настао у складу са конвенцијским колизионим нормама, без потребе проналажења еквивалентне установе, али уз поштовање одређених конвенцијских услова који се у раду детаљно разматрају. Исто тако, Конвенција предвиђа и више контролних механизма којима се штити домаћи правни систем (клаузула јавног поретка, норме непосредне примене, итд). Такође, у раду се разматрају и конвенцијске колизионе норме за траст које почивају на аутономији воље сетлора или примени права државе са којом постоји најближа веза. У том смислу, аутори указују на постојање правне празнине и у погледу колизионе норме ЗРСЗ-а за траст и предлажу, уз исцрпно објашњење, решење *de lege ferenda*, које је умногоме усаглашено са колизионим нормама Конвенције.

Како указују аутори, питање признања траста у нашем правном систему, вредно је посебне пажње јер наше законодавство не може бити само делимично заинтересовано за ову установу онда када различитим законима санкционише њене злоупотребе у случајевима прања новца или тероризма, као што га не може помињати у контексту уписа стварних власника, а да истовремено не реши питање признања траста. Стога, аутори указују на значај Конвенције и евентуалну потребу њене ратификације.

4. Марко З. Јовановић, Сања Ђ. Марјановић, *Упоредна анализа система признања страних судских одлука према Закону о решавању сукоба закона са прописима других земаља и према Хашкој конвенцији из 2019. године*, Зборник Правног факултета Универзитета у Новом Саду, бр. 4/2024, стр. 925-955, ISSN 0550-2179, DOI:10.5937/zrpfns58-54147. M51

Хашка конвенција о признању и извршењу страних судских одлука у грађанским или трговинским стварима (2019) представља последњу донету конвенцију ове међународне организације од које се много очекује. Имајући у виду дуги животни век ЗРСЗ-а, који већ осетно заостаје за достигнућима савременог међународног приватног права, те да је Нацрт новог Закона о међународном приватном праву урађен пре десетак година, а да помака нема, аутори полазе од идеје да се ратификацијом вишестраних

међународних уговора може унети савремени дух домаћем међународном приватном праву. Штавише, аутори то и доказују наводећи оне хашке конвенције које смо већ ратификовали а чије колизионе норме почивају на принципу универзалне примене, стављајући ван снаге кореспондирајуће законске колизионе норме. С тим у вези, у раду се разматра могућност али и евентуалне препреке за ратификацију поменуте Хашке конвенције, којом се већ обавезала и Европска унија, а 1. јула 2025. године приступиће јој и Уједињено Краљевство, те ће тада Конвенција обавезивати 31 државу (рачунајући и све државе ЕУ). У том смислу, аутори брижљиво анализирају механизам признања страних судских одлука који је уређен ЗРСЗ-ом и указују на мање или веће измене које би донела евентуална ратификација Конвенције у односу на законски систем признања који важи од 1.1.1983. године (када је ЗРСЗ и ступио на снагу).

Као што аутори наводе, ЗРСЗ начелно прихвата систем ограничене контроле страних судских одлука, јер се проверавају само одређени процесни аспекти одлуке која је предмет признања, уз два изузетка. Један је општи и односи се на усаглашеност са јавним поретком, с тим што се аутори с правом питају да ли се уопште овај случај може квалификовати као изузетак од принципа ограничене контроле, јер се приликом испитивања усаглашености одлуке са јавним поретком пажња обраћа и на његов процесни и на супстанцијални аспект. Други изузетак је посебан и односи се само на признање страних судских одлука којима је одлучено о неком статусном питању држављанина Републике Србије. У том случају се примењује тзв. неограничена контрола одлуке. Други доказ либералног карактера домаћег система признања страних судских одлука који аутори наводе је тај што ЗРСЗ изричито прописује да ће се одређени услови за признање испитивати само ако то затражи противник признања (право на одбрану). Такође, ЗРСЗ успоставља претпоставку испуњености постојања узајамности као услова за признање. То практично значи да ће се испитивању постојања узајамности приступити само онда када противник признања створи сумњу у погледу испуњености тог услова. Ипак, ЗРСЗ изричито искључује узајамност као услов за признање страних судских одлука донетих у брачном спору и у спору ради утврђивања или оспоравања очинства или материнства, као и ако признање тражи држављанин Републике Србије. Трећи аргумент у прилог либералном карактеру домаћег система признања страних судских одлука аутори виде на плану правила о индиректној надлежности, јер се не испитује ваљаност примене страних правила о директној надлежности, нити се предвиђа систем огледала. Штавише, ни постојање искључиве надлежности суда Републике Србије неће бити препрека признању стране судске одлуке у брачном спору онда када признање тражи тужени из поступка пред страним судом или када признање тражи тужилац а тужени се не противи. Дакле, законски систем признања страних судских одлука је и суштински редукован на минимум неопходних аспеката контроле.

Пре него што су приступили анализи механизма Конвенције из 2019. године о признању страних судских одлука, аутори су на занимљив начин приказали историјски развој идеје о унификацији признања и извршења страних одлука, почев од периода након завршетка Другог светског рата и одржавања конференције у Бретон Вудсу, до усвајања Њујоршке конвенције о признању и извршењу арбитражних одлука (као глобалног инструмента), а затим и Бриселске конвенције о надлежности и признању и извршењу страних судских одлука у грађанским или трговинским стварима (у оквиру

ЕЕЗ), те коначно и Луганске конвенције којом је проширена примена бриселског механизма и на државе ЕФТА. Затим аутори указују на ток рада на доношењу наведене Хашке конвенције. Првобитна замисао о унификацији норми о директној међународној надлежности и признању и извршењу је напуштена, те је тзв. *Judgments Project* Хашке конференције за међународно приватно право изнедрио две засебне конвенције - једну о избору надлежног суда и другу која је предмет рада. У централном делу рада аутори детаљно анализирају услове за примену Конвенције (територијални услов, резерве, могућност стављања приговора на приступања нове државе), захтева који се тичу предмета одлуке односно поља примене Конвенције (које је најшире у поређењу са другим хашким конвенцијама о међународном приватном праву), али и могућности да саме државе приликом обавезивања додатно сузе њено поље примене давањем одговарајућих изјава. Потом, аутори прелазе на анализу захтева који се тичу прихватљивости међународне надлежности суда државе порекла одлуке. Како аутори наводе, творци Конвенције су се определили за дужу листу „основа за признање и извршење“, а који се колоквијално називају „јурисдикционим филтерима“. Идеја је, заправо, у томе да ће се Конвенција примењивати на признање стране судске одлуке уколико је суд који ју је донео своју надлежност засновао по неком од основа предвиђених Конвенцијом или ако постоји нека од карактеристичних веза противника признања са државом порекла одлуке. Ако ниједан од тих услова није испуњен, последица неће бити одбијање признања него непримена Конвенције – признање стране судске одлуке ће се тада спроводити у потпуности према унутрашњем праву државе у којој се признање тражи. Аутори у раду разврставају јурисдикционе филтере на више врста, објашњавајући зашто се ове норме не могу називати основама индиректне међународне надлежности. Разлог за то су основи који се тичу везе противника признања са државом порекла одлуке будући да се не ради о начину заснивања надлежности суда који је донео одлуку чије се признање тражи, већ о томе да постоји довољно карактеристична веза између противника признања и државе порекла одлуке. Потом, аутори анализирају групу основа који се тичу туженог у поступку пред судом који је донео одлуку чије се признање тражи, те основе који се тичу одређених начина заснивања посебне надлежности суда порекла одлуке. Мрежа јурисдикционих филтера Конвенције је, по мишљењу аутора, прилично густа и представља затворену листу. Према томе, ако суд порекла одлуке није засновао своју надлежност према једном од конвенцијских основа, страна судска одлука ће се признавати у складу са поступком и према условима предвиђеним унутрашњим правом државе уговорнице у којој се признање тражи. Једини случај где прибегавање повољнијим националним условима није дозвољено тиче се признања одлуке из спора о стварним правима на непокретностима, где је једини дозвољени основ заснивања надлежности место налажења непокретности. У резидуалну категорију „других“ захтева аутори сврставају крајње разнородне захтеве (манљиво достављање иницијалног акта туженом, превара, очигледна противност стране судске одлуке јавном поретку државе у којој се тражи признање, повреда пророгационог споразума, несагласност стране судске одлуке са ранијом судском одлуком суда државе у којој се признање тражи у спору између истих страна и несагласност стране судске одлуке са другом, ранијом страном судском одлуком у спору између истих страна у истој ствари, под условом да та ранија одлука испуњава услове за признање). Аутори сматрају да се ове сметње могу схватити као опште јер се примењују на све судске одлуке. Њима се

додаје и једна посебна сметња (како је аутори називају), која се примењује само на признање страних судских одлука о захтеву за накнаду штете, и то у случају да је досуђен износ накнаде који превазилази вредност стварно претрпљене штете.

Даље аутори указују на то да систем предвиђен ЗРСЗ-ом и систем предвиђен Конвенцијом из 2019. године нису инкомпатибилни, јер прописују да се контрола стране судске одлуке у поступку признања или извршења врши само у односу на процесне критеријуме. Сходно томе, и један и други систем могу да се окараактеришу као системи ограничене контроле страних судских одлука, иако је круг аспеката релевантних за признање или извршење стране судске одлуке према Конвенцији нешто шири од законског. Анализа тих јурисдикционих филтера показује да су они заправо значајно рестриктивнији од домаћег правила о индиректној надлежности, али је то последица чињенице да је реч о међународном уговору који тежи да привуче велики број држава.

Анализа подударности система признања страних судских одлука предвиђених Конвенцијом из 2019. године и ЗРСЗ-ом има и значајан практичан аспект. Наиме, ако би се поставило питање приступања овој Конвенцији, треба знати у којој мери би њена решења представљала одступање од дуговечног режима ЗРСЗ-а на који су судови навикли. Анализа аутора показују да су ова два система у довољној мери компатибилна да евентуално приступање Конвенцији не би требало да представља велику промену. Како аутори наводе, Конвенција садржи веома богат и софистициран систем ограничења примене одређених својих делова који омогућава свакој заинтересованој држави (потенцијалној уговорници) да пронађе најбољу могућу „формулу“ за умањење свих потенцијалних ризика који би настали широм мултилатерализацијом услова за признање страних судских одлука. Напослетку, у раду се аутори баве и проблемом приступања Косова овој Конвенцији и могућности давања изјаве из члана 29 Конвенције (која се суштински своди на стављање приговора). Ако би та изјава била допуњена данас већ уобичајеним изјавама у којима се објашњава међународноправни статус Аутономне покрајине Косово и Метохија и наводи да ниједна изјава нити радња Републике Србије не могу да се тумаче као признавање независности и државности, чини се да би тако могло делотворно да се спречи уношење одлука судова са Косова и Метохије у наш правни систем кроз конвенцијски режим.

5. Сања Марјановић, *Право странца да буде усвојитељ у Републици Србији*, Правни хоризонти, бр. 6/2023, Правни факултет Универзитета у Нишу, ISSN 2620-1674, стр. 9-24, DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.10812173>. M52

Овај чланак из пера кандидаткиње настао је поводом почетка рада на изменама и допунама Породичног закона Републике Србије (2005) у 2021. години. Разлог разматрања налази се у материји усвојења које Породични закон (ПЗ) регулише на супстанцијални начин у погледу права странца да буде усвојитељ у Србији приликом заснивања усвојења пред домаћим органом. Правни положај странаца у односима које регулише међународно приватно право чини његову посебну целину без обзира на то да је тај положај уређен супстанцијалним правом у одговарајућој материји. Тако, право странца да буде усвојитељ у Србији је опште право, али Породични закон за усвојитеља

– страног држављанина прописује и посебне материјалне услове у односу на оне који се прописују када је усвојитељ домаћи држављанин (члан 103 ПЗ). У случају усвојитеља који је странац усвојење је условљено принципом супсидијарности (да се не могу наћи усвојитељи међу домаћим држављанима) и претходном оценом министра надлежног за послове породичноправне заштите да је усвојење у најбољем интересу детета.

Усвајањем Хашке конвенције о заштити деце и сарадњи у области међународног усвојења (1993), која је ступила на снагу у Србији 2013. године, поставило се питање да ли би било пожељно ускладити одговарајуће одредбе Породичног закона са одредбама ове Конвенције о квалификацији усвојења као домаћег или међународног, јер разлике између ова два извора могу да доведу у одређеним ситуацијама до различитог третмана усвојитеља – странца и потенцирати дискриминацију по основу држављанства.

Кандидаткиња у раду разматра ситуацију међународног усвојења према Породичном закону и према Конвенцији. Из Породичног закона произлази да је међународно усвојење оно у којем је усвојитељ страни држављанин. Пред домаћим органима се на такво усвојење примењује начело супсидијарности и тест најбољег интереса детета. Према Конвенцији међународно усвојење је оно код којег усвојитељ и усвојеник имају уобичајено боравиште у различитим државама, без обзира на њихова држављанства, а дете се пресељава у државу уобичајеног боравишта усвојитеља ради заснивања усвојења или након његовог усвојења. Када су испуњени услови за међународно усвојење примениће се Конвенција, у противном је реч о домаћем усвојењу и оно ће бити регулисано правом Србије уз уважавање одредби Породичног закона за случај странца – усвојитеља. Анализа Кандидаткиње показује да конкретне чињенице могу да доведу до мало очекиваних резултата у погледу супстанцијалних услова за заснивање усвојења. Ако је усвојење према Конвенцији домаће на основу чињенице да усвојитељ има уобичајено боравиште у Србији (без обзира што је он страни држављанин) примениће се *посебни услови из домаћег права да би могао да буде усвојитељ*, тј. начело супсидијарности и дозвола надлежног органа; ако је усвојење према Конвенцији међународно (чак и у случају да усвојитељ има српско држављанство) неће се применити начело супсидијарности без обзира на то да усвојитељ има уобичајено боравиште у иностранству. Следи да усвојилац који је страни држављанин са уобичајеним боравиштем у Србији мора да испуни строже услове прописане у ПЗ него усвојилац домаћи држављанин. С друге стране, када је усвојитељ домаћи држављанин који живи (има уобичајено боравиште) у иностранству усвојиће по лакшем режиму према ПЗ (без провере испуњења услова из чл. 103 ПЗ) због искључивости домаћег држављанства, иако ће усвојеник живети после усвојења у иностранству. Ауторка сагледава у овом контексту значај начела супсидијарности које се примењује када се као усвојитељ појављује страни држављанин без обзира на конвенцијску квалификацију усвојења као домаћег или међународног. Уколико је усвојитељ лице са уобичајеним боравиштем у Србији – усвојење ће према Конвенцији да буде домаће те се Конвенција не примењује. Међутим, да ли ће се применити начело супсидијарности зависиће од права странца према ПЗ. Ако је критеријум за странца његово држављанство, а оно је странац – примењује се то начело; ако је критеријум за странца уобичајено боравиште (у Србији) – то начело се не примењује те ће странац да буде усвојитељ под лакшим условима. У ситуацији у којој се као усвојитељ јавља домаћи

држављанин (држављанин Србије) са уобичајеним боравиштем у иностранству усвојење се према конвенцијским мерилима сматра међународним и у погледу њега се примењује Конвенција. Међутим, српско држављанство оваквог усвојитеља, који се цени према ПЗ, изузима од примене начела супсидијарности и он усваја по лакшим условима. Уколико би српско право усвојило уобичајено боравиште као мерило и за одређивање својства странца-усвојитеља, српски држављанин са уобичајеним боравиштем у иностранству могло би да заснује усвојење уз примену строжих услова на основу начела супсидијарности. Аутор заговара усвајање конвенцијског критеријума за дефиницију странца у домаћем праву које би отклонило двоструки колосек у ситуацијама које збуњују.

6. Сања Марјановић, Ивана Симоновић, *Двострука отмица деце - нове недоумице у међународном приватном праву Републике Србије*, Тематски зборник радова Заштита људских и мањинских права у европском правном простору, књига дванаеста, Правни факултет Универзитета у Нишу, 2023, стр. 141- 162, ISBN: 978-86-7148-312-4. М44

У раду аутори анализирају не тако честе, али важне случајеве када незаконито одвођење или задржавање детета укључује не само државу у којој је дете имало своје уобичајено боравиште непосредно пре отмице и државу уточишта (државу у којој се налази незаконито одведено или задржано дете), већ и трећу државу. Ове ситуације имплицирају тзв. двоструку отмицу детета, али која одступа од њеног уобичајеног сценарија. Двострука отмица деце подразумева, по правилу, незаконито одвођење детета из државе уточишта у државу из које је дете незаконито одведено. То обично, незаконито и самовољно, чини родитељ који је поднео захтев за повратак детета. На тај начин се дете двоструко виктимизује, односно трауматизује. Међутим, случај који аутори разматрају у раду подразумева специфичан вид двоструке отмице детета када родитељ који је дете првобитно већ незаконито одвео или задржао сада незаконито одводи из државе уточишта у трећу државу настојећи да спречи извршење одлуке о повратку детета коју је донео суд државе уточишта према Хашкој конвенцији о грађанскоправним аспектима међународне отмице деце (Конвенција о отмици деце). У домаћој судској пракси појавио се први такав случај у коме је управо Србија била та трећа држава – случај се појавио након 32 године од примене наведене Хашке конвенције и 7 година од почетка примене Конвенције о међународној надлежности, меродавном праву, признању и извршењу одлука и сарадњи у материји родитељске одговорности и мера за заштиту деце (Конвенција о заштити деце).

То је отворило низ деликатних и сложених правних питања који имплицирају сукцесивну примену и ове друге хашке конвенције - Конвенције о заштити деце. Овакви случајеви двоструке отмице захтевају неодложну и ваљану реакцију државних органа, посебно у поступку признања и извршења одлуке о повратку незаконито одведеног или задржаног детета који се води у држави новог уточишта (трећој држави). Тај специфичан вид двоструке отмице деце уједно отвара и нову дилему - да ли се поступак по захтеву за повратак детета сада мора поново водити у држави новог уточишта (уколико није био окончан у држави претходног уточишта) или би требало одлуку суда државе претходног уточишта, без одлагања, извршити у држави новог уточишта (уколико је поступак у држави претходног уточишта окончан). Аутори

сматрају да у првом случају суд државе новог уточишта мора узети као утврђене све чињенице које је утврдио суд у држави претходног уточишта, а на основу међународне сарадње успостављене релевантним конвенцијама. У другом случају, мишљења су да спровођење принудног извршења одлуке суда државе претходног уточишта након њеног признања у држави новог уточишта једини је исправан приступ, у складу са циљевима Конвенције о отмици деце. Уколико је Република Србија држава новог уточишта, аутори износе став да би се извршење могло тражити на основу стране извршне исправе која није претходно призната, према одредбама Закона о извршењу и обезбеђењу. На тај начин, поступак одлучивања о признању би се, као претходно питање у извршном поступку, могао убрзати, јер је начело хитности битно обележје извршног поступка. Извршни суд може одлучити да ипак одржи рочиште како би се уважила контрадикторност поступка признања и ваљано испитали услови за признање. Међутим, аутори указују на чињеницу да одржавање рочишта у овим случајевима није препоручљиво и ваљано аргуменују своју тезу. Наиме, ако је одлука о повратку већ донета у држави претходног уточишта, она се признаје *ipso iure* на основу члана 23 ст. 1 Конвенције о заштити деце, јер се одлука о повратку мора тумачити као хитна мера за заштиту детета из члана 11 Конвенције о заштити деце. Овакво тумачење потврђено је у упоредној судској пракси. То значи да се на основу хитне мере у овом случају може одмах покренути поступак за њено принудно извршење и дете вратити у државу у којој је имало уобичајено боравиште непосредно пре незаконитог одвођења или задржавања. Специфичност ове ситуације огледа се у томе што контрадикторност поступка одлучивања о повратку, у смислу *audeatur et altera pars* у корист родитеља који тврди да мера крши његово родитељско право, као и прибављање мишљења детета постају ирелевантни за признање ове одлуке према Конвенцији о заштити деце. Одлука о повратку, донета на основу Конвенције о отмици деце, квалификује се као хитна мера према Конвенцији о заштити деце, а за њено признање постоји диспензација од ове две сметње. Када је реч о практичним проблемима који би се могли јавити из угла домаћег међународног приватног и процесног права, аутори имају у виду да овакви случајеви двоструке отмице деце захтевају стриктно координисани рад и сарадњу између самих централних органа Републике Србије и у погледу покретања поступка принудног извршења одлуке о повратку. Наиме, дужности централних органа за ове две конвенције обављају различита министарства, јер је Министарство правде централни орган за Конвенцију о отмици деце, док је Министарство за бригу о породици и демографију централни орган за Конвенцију о заштити деце. Описани случај двоструке отмице налаже и истовремену примену обеју конвенција. У том смислу, централни орган државе претходног уточишта за Конвенцију о отмици деце обавештава наше Министарство правде о захтеву за повратак детета (према одредбама о сарадњи из Конвенције о отмици деце). Ово министарство би онда морало хитно проследити информацију о новом одвођењу детета Министарству за бригу о породици и демографији. У супротном, лако се може десити да се касни са обавештавањем у ситуацији када је сваки тренутак драгоцен. Како аутори наводе, да се централни органи не би „изгубили у преводу”, нужно је да тесно сарађују све до коначног решења случаја. Када је реч о најефикаснијем начину покретања поступка принудног извршења, према ЗИО, предлог за принудно извршење подноси извршни поверилац, а по службеној дужности је то могуће само ако је предвиђено законом. У том смислу, за извршење ради предаје детета, овлашћени предлагач може бити, поред родитеља који

врши родитељско право, још и друго лице или установа којој је дете поверено на чување и васпитање, као и центар за социјални рад, односно орган старатељства. То би значило да поступак принудног извршења могу покренути и колизијски старатељ, чије је одређивање у случајевима незаконитог одвођења или задржавања детета неопходно с обзиром на супротстављене интересе детета и родитеља као законског заступника. Слично томе, за покретање поступка принудног извршења може бити овлашћен и хранитељ, ако је одлуком органа старатељства засновано хранитељство (што је био случај који је имплицирао Србију као трећу државу). И старатељ и хранитељ имају дужност чувања и васпитања детета, те је услов из ЗИО за активну процесну легитимацију ових лица испуњен. У поступку принудног извршења ради предаје детета практично је могуће спајање улога органа старатељства које се може јавити као предлагач, а уједно је по истом закону означен и као орган који принудно одузима и предаје дете, уз присуство и надзор суда. Такође, одлуке о повратку незаконито одведеног или задржаног детета (у смислу грађанскоправне отмице детета), спадају у одлуке поводом којих суд у решењу о извршењу даје налог да се дете одмах преда. Иако се чини да су основи извршног поступка према ЗИО концепцијски ваљано постављени и за уобичајене сценарије прекограничне грађанскоправне отмице деце, поставља се питање да ли су они довољно ефикасни и поводом двоструких отмица. У таквим случајевима родитељ два пута поступа самовољно и незаконито одводи дете - први пут га доводи у државу у којој се одлучује о повратку, а затим и у другу државу, тј. државу новог уточишта. Аутори указују на погубни ефекат фактора времена у извршном поступку који је, у оваквим ситуацијама, екстремно важан. Уколико изостане хитна, неодложна реакција надлежних органа државе новог уточишта, циљ поступка принудног извршења се доводи у питање, будући да се и у њему мора водити рачуна о најбољем интересу детета. Исто тако, треба имати у виду да родитељ који захтева повратак детета није увек у прилици да благовремено поднесе предлог за извршење, нарочито уколико је у питању страни држављанин који нема сазнања о садржини нашег права нити познаје језик на коме се води поступак. Те препреке се могу отклонити уз помоћ нашег централног органа који даје обавештења о садржини нашег права, али и уз активно учествовање центра за социјални рад који може покренути поступак принудног извршења. Стога аутори предлажу као решење да наше надлежно министарство може, као централни орган за Конвенцију о заштити деце, послати допис и органу старатељства, скрећући му пажњу на неопходност хитног покретања извршног поступка у складу са релевантним одредбама ЗИО. Иако и то опет захтева одређено време, у чијем интеррегнуму се дете већ може адаптирати на нову средину (а каткада се уписује и у школу или предшколске установе), бољег решења тренутно нема.

7. Сања Марјановић, Милена Јовановић Zattila, *Право на приступ правди према међународним изворима међународног приватног права Републике Србије*, Тематски зборник радова Одговорност у правном и друштвеном контексту, књига трећа, 2023, стр. 183-205, ISBN 978-86-7148-313-1. М44

Имајући у виду да трошкови у прекограничним грађанскоправним и трговинскоправним споровима (који сви чине материју међународног приватног права) значајно расту у односу на тзв. чисто домаће спорове, они могу представљати препреку

за остваривање права на приступ суду (правди). У том смислу, у раду аутори разматрају кључне одредбе вишестраних и двостраних међународних уговора који су део домаћег система међународног приватног права а којима се уређује право на бесплатну правну помоћ, односно ослобођење од претходног плаћања трошкова поступка у грађанскоправним и трговинским стварима са иностраним елементом. То укључује не само поступке мериторног одлучивања, већ и поступке за признање и извршење страних судских одлука у грађанској или трговинској материји којима се заокружује право на приступ суду (правди). Узимајући у обзир релативно либералне системе ослобођења од предујма трошкова поступка, те претходног плаћања трошкова поступка у погледу лица, односно шири круг титулара права на бесплатну правну помоћ, гарантованих анализираним међународним уговорима који обавезују Републику Србију, аутори упоређују компатибилност њихових решења са решењима домаћег Закона о бесплатној правној помоћи и Закона о стечају, у делу одредаба које су релевантне за прекограничне спорове, односно међународни стечај. У том смислу, аутори оправдано указују на одређене недоследности и недовољну заштиту страних држављана који се у поступцима пред домаћим органима јављају као тужиоци или тужени. Наиме, Закон о бесплатној правној помоћи укључује само странце који имају одобрење за стално настањење у Републици Србији, што је еквивалент пребивалишту и стиче се под ригорозним условима, док су потпуно изостављени страни држављани који у Србији имају уобичајено боравиште, односно центар својих животних активности. Такође се указује да у случају позитивног сукоба држављанства, лице које поред страног има и домаће држављанство бива третиран увек као домаћи држављанин (због важења принципа искључивости домаћег држављанства), те је увек титулар права на бесплатну правну помоћ. То важи чак и онда када је домаће држављанство стечено према принципу *ius sanguinis*, а да лице нема никакве друге фактичке везе са нашом државом, већ је језгро његових животних активности у другој држави чије држављанство такође има. Наредни занимљив проблем који аутори разматрају тиче се још и права на бесплатну помоћ повериоцу који подноси предлог за покретање стечајног поступка. У нашем Закону о стечају, предвиђено је да предлагач, приликом подношења иницијалног акта за покретање стечајног поступка мора да уплати предујам на име одређених трошкова поступка. Ту се имају у виду трошкови огласа и обавештавања поверилаца, ангажовања стечајног управника и трошкова неопходних за обезбеђење имовине, као и трошкова за регистрацију података о стечају у одговарајућим регистрима. Поверилац, али и дужник, који су овлашћени да поднесу предлог за покретање стечајног поступка, не морају бити нужно правна лица ни предузетници као посебна категорија физичких лица која обављају комерцијалну делатност, већ и друга физичка лица. Уколико је физичко лице поверилац и предлагач, онда је оно у односу на правно лице у погледу кога се поставља питање отварања стечајног поступка, већ у самом тренутку настанка правног односа на основу кога је стекао право потраживања, био слабија страна. У том погледу, опште правно начело заштите слабије стране морало би се одразити и на његов положај у стечајном поступку. Међутим, такав поверилац је дужан да уплати трошкове, који ипак нису занемарљиви, под претњом одбацивања предлога. Иста одредба се, по аналогiji, примењује и у случају међународног стечаја о коме одлучује наш суд. У случају да је поверилац слабијег имовног стања и да не може сносити трошкове које мора да предујми, аутори указују да ни Закон о стечајном поступку, као ни Закон о бесплатној

правној помоћи, не предвиђају да поверилац (као физичко лице) може бити те обавезе ослобођен, чиме се доводи у питање право на приступ суду (правди) и у поступку међународног стечаја.

8. Sanja Marjanović, Bernadet Bordaš, *Protection of children – victims of domestic violence in the Serbian private international law*, рад објављен је у Зборнику радова са Конференције 30 година примене Конвенције Уједињених нација о правима детета – савремени аспекти, Српска академија наука и уметности, Одбор за проучавање националних мањина и људских права, уредници академик Тибор Варади, проф. др Гордана Ковачек Станић, Београд: САНУ, 2021, стр. 63-88, ISBN 978-86-7025-914-0. **M44**

Питање прекограничне грађанскоправне заштите жртава насиља у породици није подробније разматрано у домаћој доктрини међународног приватног права, иако проблем грађанскоправне заштите од насиља у породици, а посебно деце, додатно добија на сложености у прекограничним случајевима. Аутори у раду разматрају две важне дилеме које се том приликом јављају. Најпре, покретање поступка за одређивање грађанскоправних мера за заштиту подразумева одговоре на питања директне међународне надлежности судова Републике Србије, као и одређивање меродавног права. Друго питање се односи на могућност признања и извршења мера за заштиту које су одређене у иностраној држави. У оба случаја, међународно приватно право Србије налази се пред тешким задатком будући да норме ЗРСЗ-а нису увек кадре да ваљано одговоре на наведена питања. Двострани међународни уговори у области међународног приватног права, такође, не ублажавају проблем, јер су њихова решења скоро идентична законским. Решења Хашке конвенције о међународној надлежности, меродавном праву, признању и извршењу одлука и сарадњи у материји родитељске одговорности и мера за заштиту деце имају своја ограничења када је реч о деци као индиректним жртвама прекограничног насиља у породици. Услед тога, аутори у раду разматрају најважније недостатке у погледу грађанскоправне заштите деце од насиља у породици у ЗРСЗ-у, и истовремено сугеришу могућа решења *de lege ferenda* узимајући у обзир политику нулте толеранције према насиљу у породици генерално, као и стандарде утврђене, између осталог, Конвенцијом о правима детета, CEDAW конвенцијом и Истанбулском конвенцијом.

Проблем одређивања међународне надлежности судова у Србији и одређивање меродавног права аутори анализирају разматрајући четири могућа типична прекогранична сценарија породичног насиља према деци. При томе, указује се на неадекватност и неефикасност ширег тумачења правних категорија постојећих норми о директној међународној надлежности у ЗРСЗ-у чија би примена у овим случајевима могла доћи у обзир, уз детаљна појашњења овог проблема, посебно из угла општег правног принципа заштите слабије стране, принципа најбољег интереса детета и начела посебне хитности поступка у овим случајевима. Исто тако, аргументовано се указује на мањкавости попуњавања евентуалних правних празнина применом одредаба о месној надлежности из релевантних одредаба Породичног закона, које не могу да обухвате све случајеве прекограничног насиља у породици. У раду се детаљно разматра и, како је аутори називају, еволуција колизионих норми у случајевима прекограничне грађанскоправне заштите деце од насиља у породици. Када је реч о (не)могућности

признања и извршења страних мера за заштиту деце (ако држава порекла није обавезана наведеном Хашком конвенцијом), аутори указују на крутост и неефикасност општег законског режима признања и извршења страних судских одлука. У том смислу, анализирају се сви услови за признање и извршење страних судских одлука из ЗРСЗ-а. Том приликом, посебно се критички сагледава услов узајамности, чије одсуство представља законску сметњу за признање, као и правноснажност као општи услов за признање страних судских одлука, имајући у виду да се мере за заштиту од насиља у породици често изричу и као привремене (односно не стичу правноснажност по праву државе порекла одлуке). Предлажући конкретна решења *de lege ferenda* за оба разматрана питања, аутори имају у виду упоредно међународно приватно право, и то како секундарно законодавство Европске уније, тако и националне системе међународног приватног права већег броја држава.

9. Sanja Marjanović, *Guide to Good Practice - International Private Law, National Report Serbia: Legal Framework*, SEE Law Journal No. 10 Issue 1 Special edition, 2022, pp. 293-309, ISSN 2671-311X. M23, HeinOnline.

Верзија на матерњем језику: Сања Марјановић, *Међународно приватно право - Србија - Национални извештај*, Зборник радова са SEELS Регионалне научне конференције - Водич добре праксе "Правни положај и заштита међународно расељених лица, избеглица, тражилаца азила и правно невидљивих лица", Правни факултет Универзитета у Нишу, Ниш, 2022, ISBN 978-86-7148-284-4, стр. 475-498.

Кандидаткиња у раду разматра бројне проблеме међународног права који су нераскидиво повезани са проблемом принудних међународних миграција, као и правно невидљивих лица (лица која немају релевантна лична документа). Сажето приказано, посебна пажња је у раду усмерена на сложен проблем доказивања и признања личног и породичног статуса стеченог у иностранству, доказне снаге страних јавних исправа, као и проблеме који настају уколико их мигранти не поседују, те доказивања *nulla osta* у светлу остваривања права на склапање брака у држави уточишта (имајући у виду и судске одлуке појединих држава Европске уније у погледу односа јавног поретка у међународном приватном праву и права на склапање брака као људског права у оваквим случајевима). У раду се потом разматра и проблем спајања породице у случајевима када су мигранти држављани држава у којима доминира шеријатско право, затим формалноправно признање статусних промена извршених у држави порекла или транзитној држави. Такође, пажња је посвећена и правној заштити из угла међународног приватног права деце која су без пратње и то у погледу одређивања привремених и хитних мера за заштиту, а напослетку и проблема утврђивања садржине и примене страног права. Сви наведени аспекти међународног приватног права у случевима принудних међународних миграција анализирани су из угла бројних правних извора, како вишестраних и двостраних међународних уговора, тако и релевантних материјалноправних и процесноправних закона Републике Србије, укључујући и ЗРСЗ. Посебну вредност раду дају ретке и драгоцене одлуке судова Републике Србије до којих је кандидаткиња дошла истраживањем будући да нису објављене. Исто тако, кандидаткиња нуди и решења за она питања поводом којих постојећа решења нису довољно ефикасна из угла међународног приватног права.

10. Milena Jovanović Zattila, Sanja Marjanović, *Freelancers in the Serbian Company Law and Private International Law*, Iustinianus Primus Law Review, No. 3/2024, pp. 1-19, ISSN 1857-8683.

Аутори у раду проучавају свеprisутни феномен дигиталне економије из угла трговинског (компанијског) права и међународног приватног права Републике Србије будући да дигитални рад (рад путем платформи) врло често укључује прекограничну димензију чиме се ови односи сврставају у материју грађанских и трговинских односа са иностраним елементом. У раду аутори теже да размотре степен и ефикасност правне заштите фриленсера (у одређеној мери и дигиталних радника генерално), упоређујући домаћа законска решења компанијског права и међународног приватног права са упоредноправним решењима, посебно оних који потичу из Европске уније. У последњем случају, имају се у виду уредбе Брисел I recast и Рим I, али и релевантне директиве Европске уније. Посебно се анализирају случајеви када се фриленсери сматрају предузетницима, али и онда када је реч о једноперсоналним друштвима ограничене одговорности, односно када ова лица обављају дигиталне услуге као додатни извор прихода. У делу о међународном приватном праву, упоређују се наведене уредбе Европске уније са решењима ЗРСЗ-а, при чему се указује на крутост тренутних законских решења која би могла бити примењена. У делу о међународној надлежности, између осталог, указује се на недостатак заштите слабије стране приликом прећутне пророгације међународне надлежности домаћег суда кроз обавезу суда да упозори слабију страну (у овом случају, фриленсера) на значај и последице прећутног пристанка, а по угледу на релевантну одредбу Уредбе Брисел I recast. Такође, разматра се ефикасност и адекватност постојећих законских критеријума директне међународне надлежности када се овакво ангажовање лица квалификује као уговор о услугама или индивидуални уговор о раду, при чему долази у обзир примена различитих одредаба ЗРСЗ-а. У делу рада који се тиче одређивања меродавног права указује се на стварни домашај аутономије воље као примарне тачке везивања у релевантној колизионој норми ЗРСЗ-а с обзиром на ефективну слободу уговорања меродавног права у случају дигиталних радника генерално. Исто тако, указује се на значај специјалне клаузуле одступања из члана 20 ЗРСЗ-а, као и на начин одређивања меродавног права у случају неименованих уговора.

11. Сања Марјановић, *Принципи правне сигурности и најближе везе у међународном приватном праву Републике Србије*, Зборник радова са Међународне научне конференције „Правни принципи у савременом праву“ (ур. Небојша Раичевић, Душица Миладиновић Стефановић), Правни факултет Универзитета у Нишу, 2024, стр. 167-188, ISBN 978-86-7148-327-8.

У овом раду кандидаткиња разматра вишеструку функцију коју има правни принцип својствен само међународном приватном праву, а који је уједно и његов камен темељац - принцип најближе везе (принцип проксимитета). Кандидаткиња анализира принцип најближе везе полазећи најпре од његове основне функције, тако што га сагледава као одраз и инструмент међународне сарадње. Овај принцип, који је усталичио Савињи, омогућава непосредно остваривање главног циља међународног приватног права – заштиту оправданих очекивања странака у прекограничним грађанскоправним и

трговинскоправним односима. Ова очекивања подразумевају да се неизвесност коју у приватноправне односе уноси присуство међународног обележја може у значајној мери ублажити тиме што се субјекти једног таквог правног односа могу ослонити на то да ће одређивање међународне надлежности и меродавног права зависити, како Кандидаткиња сликовито приказује, управо од таса на који претеже принцип најближе везе, а не од арбитрарног нахођења националног или међународног законодавца. На тај начин се побољшава правни положај странака, постиже правичност и предвидљивост у прекограничним случајевима, што, напослетку, води постизању правне сигурности као крвног принципа свих грана права.

Кандидаткиња даље анализира начин на који је принцип најближе везе прећутно уткан у колизионе норме посредством конкретне тачке везивања коју законодавац свесно бира као, како кандидаткиња то назива, језгро конкретне врсте грађанског или трговинског односа са иностраним елементом. У појединим случајевима, та тачка везивања постаје окосница у којој се преплићу принцип најближе везе и неки други правни принципи или, пак, интереси јавне власти. Ове случајеве разматра на примеру конкретних законских колизионих норми домаћег међународног приватног права за различите правне односе.

У односу на норме о директној међународној надлежности, аутор на занимљив начин указује на то да се принцип најближе везе јавља у пуном интензитету код искључиве надлежности, док у случају конкурентне међународне надлежности интензитет те везе опада, због чега се може свести на чињеницу постојања довољно блиске (не нужно најближе) везе са државом суда. По мишљењу аутора, разлог треба тражити у чињеници да је конкурентна међународна надлежност (иако уређена једностраном законском нормом), по свом духу, делимични ехо двостране колизионе норме из материје сукоба закона. У делу одредаба ЗРСЗ-а о пророгацији међународне надлежности домаћег или страног суда, кандидаткиња с правом указује на специфичну ситуацију када инсистирање на најближој вези са државом форума (преко држављанства или седишта једне од странака) нарушава пуни опсег аутономије воље без ваљаног разлога. Закључак није исти ако је реч о одређивању меродавног права путем аутономије воље када се најближа веза остварује путем услова конекситета у оним правним односима у којима се из различитих разлога не дозвољава пуни обим избора.

Такође, кандидаткиња детаљно разматра случајеве када утисак о потпуном остваривању принципа најближе везе може бити доведен у питање. При томе, посебно се узимају у обзир оне тачке везивања које најчешће дају повода одступању фактичког од правног стања – држављанство и пребивалиште. Сукобу територијалистичког и персоналистичког приступа посвећено је посебно место у раду. Аутор у том делу нарочито има у виду позитивни сукоб држављанства, али и могућност постојања позитивног сукоба пребивалишта у међународном приватном праву. При томе, критика принципа искључивости домаћег држављанства, према аутору, може неретко представљати негацију принципа најближе везе јер се домаћем држављанству увек даје предност без сагледавања и оцене стварне повезаности лица са домаћом државом. Аутор даље анализира ситуације у којима такав приступ, иако широко прихваћен у упоредном међународном приватном праву, може значајно отежати положај лица са

више држављанстава ако води искључивој међународној надлежности обеју држава за исти спор. Како кандидаткиња с правом објашњава, то нужно има за последицу одбијање признања судске одлуке коју донесе суд једне од ових држава у оној другој држави чије држављанство лице такође има. Странке онда морају покретати два поступка за мериторно одлучивање о истом захтеву, јер ни међународна литиспенденција није применљива у оваквим ситуацијама. У овим случајевима негација принципа најближе везе ремети остваривање општег правног принципа - принципа правне сигурности. С тим у вези, аутор указује на одлуке Суда правде Европске уније и одредбе релевантних уредаба међународног приватног права Европске уније, као и појединих вишестраних међународних уговора нашег међународног приватног права у којима се, у случају лица са више држављанстава, искључује примена принципа искључивости домаћег држављанства, али и утврђивање ефективног држављанства и објашњава разлоге за овакав приступ. У раду се разматрају и поједине законске одредбе о признању и извршењу страних судских одлука у којима је принцип најближе везе оставио трага, иако овај принцип није толико заступљен у овој области.

12. Milena Jovanović Zattila, Sanja Marjanović, *European Consumers Protection in Dieselgate Case – Quo Vadis Serbia?*, Правни хоризонти, бр. 9/2024, Правни факултет Универзитета у Нишу, ISSN 2620-1674, pp. 9-35, DOI: 10.5281/zenodo.14421801. **M53**

У раду се разматрају размере добро познатог и још увек актуелног међународног скандала Дизелгејт, а у односу на (прекограничну) заштиту потрошача у Србији. При томе, аутори најпре анализирају велики број одлука Суда правде Европске уније у погледу бројних претходних питања која су постављана током судских поступака пред националним судовима држава Европске уније, најчешће покренутим од стране организација које штите интересе потрошача, односно у тзв. масовним поступцима односно судским поступцима поводом колективних тужби. Реч је о одлукама Суда правде о тумачењу појма манљивог производа у случају софтвера који прикрива повећану емисију штетних гасова ван дозвољених граница, посебно азот диоксида (тзв. *EGR valve* који су круцијални делови дизел мотора), тумачења манљивог производа у смислу температурног прозора који се уграђује у ова возила са истим циљем. Такође, указује се и на значај тумачења места наступања штетног догађаја и места у коме би штетни догађај могао наступити у случају манљивих софтвера дизел возила онда када је купљено возило увезено из иностранства посредством представништва или друге пословне јединице произвођача, а у светлу члана 7 (2) Уредбе Брисел I recast којим се одређује међународна надлежност поводом тужби за надокнаду вануговорне штете. Такође, размотрене су и одлуке о тумачењу обавезе произвођача о издавању сертификата о саобразности, као и став Суда правде о његовом значају у циљу заштите јавног интереса искључиво или, пак, и у односу на заштиту интереса потрошача.

Након ових исцрпних анализа следи део рада у коме се разматра неадекватна заштита потрошача у Србији погођених Дизелгејт скандалом услед немогућности подношења колективних тужби у судском поступку, иако су решења која у погледу међународне надлежности и меродавног права нуде одредбе ЗРСЗ-а у знатној мери задовољавајућа. Такође, аутори указују на значај Дизелгејт скандала на заштиту животне средине, што

се у оквиру Европске уније узима у обзир, али не и код нас. Одлука Суда правде која се очекује у случају против Мерцедес-Бенц групе могла би да има огроман утицај на повлачење одређених дизел возила из употребе. Непотпуна примена релевантних одредаба домаћег Правилника о техничкој провери возила које се тичу ригорозне контроле штетних емисија издувних гасова, као и велики број спорних дизел возила у Србији, с једне стране, те изостанак адекватне заштите потрошача путем колективних тужби у судском поступку, с друге стране, намећу потребу даљег усклађивања заштите потрошача у Србији са тзв. RAD директивом Европске уније и у односу на судски поступак, на шта аутори такође указују.

13. Sanja Marjanović, Sanja Đorđević Aleksovski, *HCCH Conventions and Bilateral Treaties in the Serbian Private International Law: Everything Everywhere All at Once?* 18th Regional Scientific Conference on Private International Law, Celebrating the first 20 years (2003-2023): Private International Law and International Organizations - achievements and challenges: Conference Proceedings (eds. Nebojša Raičević, Sanja Marjanović), Faculty of Law University of Niš, 2024, ISBN 978-86-7148-328-5, pp. 187-220.

У питању је оригинални научни рад вредан пажње који укршта међународне изворе нашег међународног приватног права и део о праву уговора из међународног јавног права. Значи, аутори разматрају право уговора у односу на поједине хашке конвенције о међународном приватном праву које обавезују Републику Србију и тзв. старе двостране уговоре који су код нас још увек на снази у истој материји. Разматране конвенције садрже одредбе о свом хијерархијском односу са другим међународним уговорима у истој материји, како оним донетим пре, тако и оним донетим након конкретне хашке конвенције. Анализиране одредбе о хијерархијском односу из разматраних хашких конвенција аутори називају центлменским клаузулама, а у теорији се оне још јављају под називима *conflict clauses* или *compatibility clauses*. Аутори су се одлучили за назив центлменске клаузуле како би потенцирали њихов неутрални однос према конкуришућим међународним уговорима који обавезују исте државе. Наиме, Хашки протокол о меродавном праву за обавезе издржавања, као и Хашка конвенција о надлежности, меродавном праву, признању и извршењу одлука и сарадњи у материји родитељске одговорности и мера за заштиту деце садрже одредбе којима се истиче да оне не утичу на примену претходних или каснијих међународних уговора донетих у истој материји између држава које су обавезане Конвенцијом односно Протоколом (који је суштински конвенција и има обавезујући карактер без обзира на назив). Хашка конвенција о међународном издржавању деце и других чланова породице, пак, има другачију одредбу којом уводи тзв. *most effective rule*, односно могућност примене повољнијег уговора, што је оптимално решење. Међутим, у свим породичним односима које уређују прве две наведене хашке конвенције, Република Србија је обавезана двостраним уговорима, при чему су најбројнији тзв. стари уговори који потичу из периода ФНРЈ и СФРЈ. И Србија и већина других држава уговорница ових двостраних уговора су истовремено уговорнице и наведених хашких конвенција. Ипак, анахроност, а у појединим случајевима и неуставност појединих норми разматраних старих двостраних уговора, чине примену центлменских клаузула крајње неефикасном, уводећи судију у лавиринт проналажења релевантног правног извора чија различита

решења у коначној истовременој примени могу водити парадоксалним резултатима, што аутори доказују на конкретним примерима. Стога се у раду посебно анализира (не)целисходност апсолутне примене теорије системске интеграције у случају разматраних хашких конвенција и старих двостраних уговора Републике Србије из материје међународног приватног права. Додатна отежавајућа чињеница је и та што се изјаве о примату хашких конвенција (што је могућност које оне предвиђају) у овим случајевима углавном не могу дати јер су у питању двострани уговори са државама које су сада део Европске уније. Оне су изгубиле надлежност да самостално, без одобрења Савета, мењају постојеће двостране уговоре са трећим државама у материји обухваћеној секундарним законодавством Уније (што је овде случај). Указујући на дужину и сложеност процедуре коју за добијање сагласности Савета налаже Уредба ЕУ бр. 664/2009 од 7. јула 2009. године на примеру измене двостраног уговора између Француске и Алжира, као и неуспеле иницијативе Словачке за измену старог двостраног уговора који обавезује Републику Србију, аутори покушавају да понуде решења којима ће се избећи примена системске интеграције у корист хашких конвенција и без давања наведених изјава или измена двостраних уговора. У том смислу, вредне су пажње оригиналне анализе које се тичу оповргавања правила о апсолутној доминацији правила *lex specialis* у контексту разматраних старих двостраних уговора који обавезују нашу државу у материји међународног приватног права и релевантних хашких конвенција. Оригинални закључак који у том погледу аутори изводе, у даљем садејству са правилом *lex posterior* омогућава да се постигне правилан резултат у разматраним случајевима. При томе, аутори правилно указују да с наведена анализа треба да се спроводи *in concreto* и да закључак до кога су дошли важи у случају конкретних хашких конвенција у односу на конкретне старе двостране уговоре који су код нас на снази, али да системска интеграција у другим случајевима може ваљано функционисати. Према мишљењу аутора, постизање универзалног решења није могуће, а не би било целисходно чак ни у односу на теорију системске интеграције (*universal panacea/one-size-fits-all*), већ могућност њене ефикасне примене и ваљаност исхода који се тиме постиже треба процењивати *in concreto*. Како аутори указују након минуциозне анализе, ни релевантне одредбе Бечке конвенције о праву уговора о хијерархији међународних уговора не решавају све проблеме, те ни ове на које се у раду указује.

V ОСТВАРЕНИ РЕЗУЛТАТИ У РАЗВОЈУ НАУЧНО-НАСТАВНОГ ПОДМЛАДКА

Кандидаткиња је у развоју научно-наставног подмладка остварила следеће резултате:

5.1. Руковођење или чланство у комисијама за одбрану мастер радова

1. Ментор приликом израде завршног мастер рада *Принцип заштите слабије стране у међународном приватном праву хашких конвенција*, студенткиње Невене Стаменковић Павловић, број индекса М038/22-О; потврда Правног факултета бр. 01-140/1 од 20.01.2025. године. Датум одбране рада 12.11.2024 године.

2. *Ментор* приликом израде завршног мастер рада *Прекомерна надлежност у упоредном међународном приватном праву и начини њене контроле*, студента Николе Николића, број индекса М002/17-О. Датум одбране рада: 20.09.2019.

3. *Члан Комисије* приликом одбране завршног мастер рада *Правни акти институција као извор права Европске уније*, студенткиње Тамаре Вуксановић, број индекса М066/23-О; потврда Правног факултета 01-140/1 од 20.01.2025. године. Датум одбране рада 10.01.2025. године.

4. *Члан Комисије* приликом одбране завршног мастер рада *Чланство у међународним организацијама*, студента Николе Митровског, број индекса М054/19-О; потврда Правног факултета 01-140/1 од 20.01.2025. године. Датум одбране 13.11.2020. године.

5. *Члан Комисије* приликом одбране завршног мастер рада *Услов прихватљивости индивидуалних представки пред Европским судом за људска права* студенткиње Милене Стојановић, број индекса М009/13. Датум одбране 04.11.2015.

За све наведено, кандидаткиња је приложила потврду Правног факултета у Нишу, бр. 01-140/1 од 20.01.2025. године.

5.2.Руковођење докторском дисертацијом или чланство у комисијама за одбрану докторских дисертација

Ментор за израду докторске дисертације *Избор надлежног суда у међународном приватном праву*, студенткиње Сање Станковић Дебељачки, Одлука о именовању ментора за израду докторске дисертације НСВ за друштвено-хуманистичке науке, бр. 8/18-01-002/24-031 од 15.03.2024. године.

Писац Извештаја и члан Комисије за оцену и јавну одбрану докторске дисертације *Избор надлежног суда у међународном приватном праву*, кандидаткиње Сање Станковић Дебељачки, Одлука НСВ за друштвено-хуманистичке науке, бр. 818-01-1/25-37 од 28.01.2025. године.

5.3. Остварени резултати у развоју научно-наставног подмлатка на факултету

Писац Извештаја и члан Комисије за писање извештаја о пријављеним кандидатима на конкурс за избор једног сарадника у звање сарадник у настави за ужу међународноправну научну област, предмет Међународно приватно право; Одлуком ННВ Правног факултета Универзитета у Нишу, бр. 01-3323/3 од 30.11.2023. године образована је трочлана Комисија у саставу: проф. др Небојша Раичевић, проф. др Сања Марјановић и доц. др Сања Ђорђевић Алексовски.

Писац Извештаја и члан Комисије за оцену научне заснованости теме докторске дисертације *Избор надлежног суда у међународном приватном праву*, кандидаткиње Сање Станковић Дебељачки; Одлука НСВ за друштвено-хуманистичке науке о именовану Комисије, бр. 8/18-01-008/23-021 од 15.12.2023. године; Одлука НСВ за друштвено-хуманистичке науке о давању сагласности на Одлуку ННВ Правног факултета у Нишу о усвајању теме докторске дисертације, бр. 8/18-01-002/24-030 од 15.03.2024. године.

Писац Извештаја и члан Комисије за оцену и јавну одбрану докторске дисертације *Избор надлежног суда у међународном приватном праву*, кандидаткиње Сање Станковић Дебељачки, Одлука НСВ за друштвено-хуманистичке науке, бр. 818-01-1/25-37 од 28.01.2025. године.

VI ДОПРИНОС АКАДЕМСКОЈ И ШИРОЈ ЗАЈЕДНИЦИ ПРЕМА БЛИЖИМ КРИТЕРИЈУМИМА ЗА ИЗБОР У ЗВАЊЕ НАСТАВНИКА УНИВЕРЗИТЕТА У НИШУ

6.1. Учесће у наставним активностима које не носе ЕСПБ бодове, члан 4 став 1 тач. 2 Ближних критеријума

Кандидаткиња је, у оквиру активности Центра за међународно приватно право хашких конвенција Правног факултета Универзитета у Нишу, организовала гостујуће предавање судије Милице Златковић (Апелациони суд у Нишу), изабраног представника Републике Србије у Међународној хашкој мрежи судија Хашке конференције за међународно приватно право (*International Hague Network of Judges of the Hague Conference on Private International Law*). Уводничар и модератор: проф. др Сања Марјановић. Предавање је одржано на Правном факултету Универзитета у Нишу, 24.05.2024. године, под називом *Судови пред међународним приватним правом - хашке конвенције*, независно од редовне наставе и било је намењено студентима свих нивоа студија права уз доделу сертификата (потврда Правног факултета Универзитета у Нишу, бр. 01-168/2 од 22.01.2025. године).

6.2. Учесће у раду тела факултета и универзитета, члан 4 став 1 тач. 3 Ближних критеријума

Кандидаткиња учествује у раду следећих тела факултета и универзитета:

Научни секретар Центра за међународно приватно право хашких конвенција Правног факултета Универзитета у Нишу (посебне научно-истраживачке јединице Правног факултета у Нишу, чл. 82 Статута факултета); Решење декана Правног факултета Универзитета у Нишу, бр. 01-2153 од 22.09.2020. године.

Члан Издавачког савета Центра за публикације Правног факултета Универзитета у Нишу; Одлука декана Правног факултета Универзитета у Нишу, бр. 01-2658 од 11.10.2023. године.

Члан Редакционог одбора часописа Правни хоризонти, Правни факултет Универзитета у Нишу, Одлука декана бр. 01-4108 од 30.12.2022. године.

Члан Научног одбора пројекта *Одговорност у правном и друштвеном контексту* Правног факултета Универзитета у Нишу, решења декана, бр. 01-2688 од 13.10.2023. године и бр. 01-2660 од 07.10.2024. године.

Члан Организационог одбора пројекта *Одговорност у правном и друштвеном контексту* Правног факултета Универзитета у Нишу, Решење декана, бр. 01-2687 од 13.10.2023. године.

Члан Комисије за докторске и мастер академске студије Правног факултета Универзитета у Нишу, Одлука декана Правног факултета у Нишу, бр. 01-1768 од 13.06.2022. године (за период од 13.06.2022. године до 31.05.2025. године).

6.3. Руководјење активностима на факултету и универзитету, члан 4 став 1 тач. 4 Ближих критеријума

Кандидаткиња је:

- Управник Центра за публикације Правног факултета Универзитета у Нишу; Одлуке декана Правног факултета Универзитета у Нишу, бр. 01-1414 од 09.05.2022. године, бр. 01-1185 од 08.05.2024. године.
- Шеф Катедре за међународноправне науке Правног факултета Универзитета у Нишу, Решење декана Правног факултета Универзитета у Нишу, бр. 01-2518 од 29.09.2023. године.

6.4. Допринос активностима које побољшавају углед и статус факултета и универзитета, члан 4 став 1 тач. 5 Ближих критеријума

Кандидаткиња је обављала следећу активност:

Радно ангажовање за извођење наставе у зимском семестру школске 2020/2021. године и испита у току целе школске 2020/2021. године из предмета Међународно приватно право на основним академским студијама права Правног факултета Универзитета у Источном Сарајеву (укључујући и одељење у Бијељини), са оптерећењем од 6 часова седмично, као и на другом циклусу студија за изборни предмет Међународно приватно право Европске уније (претходно одобрење ННВ Правног факултета у Нишу, бр. 01-1608/3 од 16.07.2020. године; одобрење Сената Универзитета у Нишу, одлука бр. 8/16-01-009/20-034 од 18.09.2020. године; Уговор о дјелу за извођење наставе бр. 3638-6/20

од 01.10.2020. године закључен између Универзитета у Источном Сарајеву и проф. др Сање Марјановић).

6.5. Успешно извршавање задужења везаних за наставу, менторство, професионалне активности намењене као допринос локалној или широј заједници, члан 4 став 1 тач. 6 Ближних критеријума

Кандидаткиња успешно извршава следећа задужења:

Ментор приликом израде завршног мастер рада *Принцип заштите слабије стране у међународном приватном праву хашких конвенција*, студенткиње Невене Стаменковић Павловић, број индекса М038/22-О; потврда Правног факултета бр. 01-140/1 од 20.01.2025. године. Датум одбране рада 12.11.2024 године.

Члан Комисије приликом одбране завршног мастер рада *Правни акти институција као извор права Европске уније*, студенткиње Тамаре Вуксановић, број индекса М066/23-О; потврда Правног факултета 01-140/1 од 20.01.2025. године. Датум одбране рада 10.01.2025. године.

Члан Комисије приликом одбране завршног мастер рада *Чланство у међународним организацијама*, студента Николе Митровског, број индекса М054/19-О; потврда Правног факултета 01-140/1 од 20.01.2025. године. Датум одбране 13.11.2020. године.

Ментор за израду докторске дисертације *Избор надлежног суда у међународном приватном праву*, студенткиње Сање Станковић Дебељачки, Одлука о именовању ментора за израду докторске дисертације НСВ за друштвено-хуманистичке науке, бр. 8/18-01-002/24-031 од 15.03.2024. године.

Писац Извештаја и члан Комисије за оцену и јавну одбрану докторске дисертације *Избор надлежног суда у међународном приватном праву*, кандидаткиње Сање Станковић Дебељачки, Одлука НСВ за друштвено-хуманистичке науке, бр. 818-01-1/25-37 од 28.01.2025. године.

6.6. Рецензирање радова и оцењивање радова и пројеката (по захтевима других институција), члан 4 став 1 тач. 8 Ближних критеријума

Кандидаткиња је била рецензент радова за следеће публикације:

1. Потврда о рецензирању радова за Зборник радова Правног факултета Универзитета у Новом Саду, бр. 0202-18/85 од 20.12.2024. године.

2. Потврда о рецензирању радова за часопис *Страни правни живот*, бр. 34/51 од 21.01.2025. године.
3. Потврда од 21. новембра 2024. године главног и одговорног уредника, проф. др Татјане Јевремовић Петровић, о рецензирању радова за часопис *Право и привреда*.
4. Потврда о рецензирању радова за Зборник радова *Правне празнине и пуноћа права*, 2024. године, чији је издавач Правни факултет Универзитета у Источном Сарајеву, бр. 1674/24 од 06.11.2024. године.
5. Потврда о рецензирању радова за Зборник радова *EU and comparative law issues and challenges series - ECLIC*, чији је издавач Правни факултет Универзитета Јосипа Јурја Штросмајера у Осијеку, од 3. просинца 2024. године (проф. др Дуња Дујић, главна уредница).

6.7. *Организација и вођење локалних, регионалних, националних и међународних стручних и научних конференција и скупова, члан 4 став 1 тач. 9 Ближних критеријума*

Кандидаткиња је с успехом обавила активности на организацији и вођењу следећих конференција и скупова:

- 18th Regional Scientific Conference on Private International Law, „Celebrating the first 20 years (2003-2023): *Private International Law and International Organizations - achievements and challenges*“; Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ), одржана 17.11.2023. године на Правном факултету Универзитета у Нишу; Одлука декана, бр. 01-2885 од 25.10.2023. године.
- Научна конференција „Почетак примене Хашке конвенције о међународном издржавању деце и других чланова породице (2007) у Републици Србији“, организована у оквиру активности Центра за међународно приватно право хашких конвенција. Конференција је одржана на Правном факултету Универзитета у Нишу онлајн, 29.01.2021. године (потврда декана, бр. 01-168/2 од 22.01.2025. године). Пленарна излагања имали су господин Иван Ђоловић (Министарство финансија Републике Србије), проф. др Петар Ђундић (Правни факултет Универзитета у Новом Саду), проф. др Марко Јовановић (Правни факултет Универзитета у Београду) и проф. др Сања Марјановић (Правни факултет Универзитета у Нишу). Организовање ове Конференције представља резултат претходног ангажовања свих наведених пленарних учесника, који су у својству експерата на позив Министарства финансија Републике Србије, радили на припреми потврђивања наведене Хашке конвенције од стране надлежних органа Републике Србије. Конференција је окупила 30 судија из целе земље који су добили и сертификате Правног факултета у Нишу о учествовању.

6.8. Креативне активности које показују професионална достигнућа наставника и доприносе унапређењу Универзитета као заједнице засноване на учењу, члан 4 став 1 тач. 15 Ближих критеријума

- Кандидаткиња је у периоду од 23. до 26. априла 2024. године учествовала као судија по позиву у усменој фази PAX Moot Court (*Petar Šarčević Round*), највећег глобалног такмичења из симулације суђења из међународног приватног права. Такмичење је те године окупило преко 100 студената из Европе и држава широм света (Аустралије, Индије, САД, итд). Такође, била је ангажована и као један од евалуатора писаних поднесака у претходној фази. Такмичење је одржано на Правном факултету Универзитета у Љубљани, у оквиру пројекта Европске уније. Потврда Правног факултета Универзитета у Љубљани, проф. др Јерца Крамбергер Шкерл, Head of the Ljubljana PAX Project Team, од 16.04.2024. године.

- Коуредник Зборника сажетака „18th Regional Scientific Conference on Private International Law, „Celebrating the first 20 years (2003-2023): *Private International Law and International Organizations - achievements and challenges*”: *Collection of Summaries*” (eds. Nebojša Raičević, Sanja Marjanović), Faculty of Law University of Niš, Deutsche Gesellschaft fur Internationale Zusammenarbeit (GIZ), Center for Private International Law of the Hague Conventions, 2024, ISBN 978-86-7148-320-9.

- Коуредник Зборника радова „18th Regional Scientific Conference on Private International Law, Celebrating the first 20 years (2003-2023): *Private International Law and International Organizations - achievements and challenges: Conference Proceedings*” (eds. Nebojša Raičević, Sanja Marjanović), Faculty of Law University of Niš, 2024, ISBN 978-86-7148-328-5.

VII ИСПУЊЕНОСТ УСЛОВА ЗА МЕНТОРА НА ДОКТОРСКИМ СТУДИЈАМА

Проф. др Сања Марјановић испуњава услове за ментора на докторским студијама, пошто је навела радове којима је у претходних 10 година остварила укупно 28 бодова, из одговарајућих категорија, и то:

- најмање 4 бода за рад у часопису са листа SSCI, ERIH, HEINONLINE и EconLit или у часопису категорије M24:

The EU Commission's proposal to revise the Brussels IIa Regulation: shortcomings of the "overriding rule"! Sanja Marjanović. U: Теме (Ниш). - ISSN 0353-7919. - God. 43, br. 3, 2019, str. 901-923. - doi: 10.22190/ТЕМЕ190228054М **M24, 4 поена**

- најмање 20 бодова за радове категорије: M11; M12; M13; M14; M21; M22; M23; M24; M31; M32; M33; M34 и M51.

Радови категорије M31, M32, M33 и M34 доносе највише 20% потребних бодова

1. *Security for costs in the 1982 PIL Act: the responsibility of the state for discrimination?!* Sanja Marjanović, Mirko Živković. U: Zbornik radova Pravnog

- fakulteta u Nišu. ISSN 0350-8501. - God. 58, br. 85, 2019, str. 95-118. - doi: 10.5937/zrpfno-24511, **M24, 4 поена**
2. *Legal Principles of the 1982 PIL Act and Filling the Legal Gaps in the Conflict of Laws Matter in Serbian Private International Law: A Different Perspective/* Sanja Marjanović, *Annals BLR (Анали Правног факултета Универзитета у Београду)*, No. 4/2024, pp. 771-798, Правни факултет Универзитета у Београду, ISSN 0003-2565; DOI: 10.51204/Anali_PFBU_24407A. **M23, 4 поена**
3. *Nekoliko pitanja u vezi s primjenom međunarodnih ugovora u međunarodnom privatnom pravu Republike Srbije /* Mirko Živković, Sanja Marjanović. U: *Pravni vjesnik*. - ISSN 0352-5317. - God. 35, br. 3/4, 2019, str. 261-293. - doi: 10.25234/pv/8045. **M23, 4 поена (WoS)**
4. *Траст - заједнички изазов грађанског материјалног права и међународног приватног права Републике Србије/* Сања Марјановић, Ивана Симоновић, *Право и привреда*, часопис за привредно правну теорију и праксу, бр. 4/2024, Удружење правника у привреди Републике Србије и Правни факултет Универзитета у Београду, стр. 511-552, ISSN 0354-3501, DOI: 10.55836/PIP_24402A. **M51, 3 поена**
5. *Међународно остваривање издржавања чланова породице - бирајући између Конвенције УН (1956) и Хашке конвенције (2007) /* Сања Марјановић. У: *Зборник радова Правног факултета Универзитета у Нишу*. - ISSN 0350-8501. - Год. 57, бр. 78, 2018, стр. 235-254. - doi: 10.5937/zrpfni1878235M, **M51, 3 поена**
6. *Personal Name in Serbian Family Law and Private International Law de lege lata and de lege ferenda /* Sanja Marjanović. U: *Conference proceedings/4th Balkan Conference Personal Name in Internal Law and Private International Law (held on 14th April 2016, at the Faculty of Law, University of Niš)*. - Niš : Faculty of Law, 2016. - ISBN 978-86-7148-228-8. - Str. 91-112. **M33, 1 поен**
7. *Принципи правне сигурности и најближе везе у међународном приватном праву Републике Србије/* Сања Марјановић, *Зборник радова са Међународне научне конференције "Правни принципи у савременом праву"* (ур. Небојша Раичевић, Душица Миладиновић Стефановић), Правни факултет Универзитета у Нишу, 2024, стр. 167-188, ISBN 978-86-7148-327-8, DOI: 10.5281/zenodo.14514171. **M33, 1 поен**
8. *Упоредна анализа система признања страних судских одлука према Закону о решавању сукоба закона са прописима других земаља и према Хашкој конвенцији из 2019. године/* Марко З. Јовановић, Сања Ђ. Марјановић, *Зборник Правног факултета Универзитета у Новом Саду*, бр. 4/2024, стр. 925-955, ISSN 0550-2179, DOI: 10.5937/zrpfns58-54147. **M51, 3 поена**
9. *HCCH Conventions and Bilateral Treaties in the Serbian Private International Law: Everything Everywhere All at Once?/* Sanja Marjanović, Sanja Đorđević Aleksovski, 18th Regional Scientific Conference on Private International Law, Celebrating the first 20 years (2003-2023): Private International Law and International Organizations - achievements and challenges: Conference Proceedings

VIII МИШЉЕЊЕ О ИСПУЊЕНОСТИ УСЛОВА ЗА ИЗБОР У ЗВАЊЕ РЕДОВНИ ПРОФЕСОР

Комисија за писање извештаја о пријављеним учесницима на конкурс за избор једног наставника у звање ванредни или редовни професор за ужу међународноправну научну област на Правном факултету Универзитета у Нишу констатује да проф. др Сања Марјановић, као једини пријављени кандидат, има:

1. Научни степен доктора наука из уже међународноправне научне области који је стечен на студијском програму и високошколској установи која је испуњавала све прописане услове за организовање тог нивоа образовања, сагласно члану 47 Закона о високом образовању и члана 165 Статута Универзитета у Нишу;
2. Вишегодишње педагошко искуство и очигледну склоност као и изузетну способност за наставни рад, сагласно чл. 74 Закона о високом образовању и чл. 165 Статута Универзитета у Нишу;
3. Испуњене услове за избор у звање ванредни професор, у складу са чл. 16. ст. 1. тач. 1. Ближих критеријума;
4. Позитивну оцену педагошког рада, у складу са чл. 16 ст. 1 тач. 2. Ближих критеријума и чл. 13 Правилника о поступку стицања звања и заснивања радног односа наставника Универзитета у Нишу;
5. Остварене активности у бар четири елемента доприноса академској и широј заједници из чл. 4 Ближих критеријума, при чему је кандидаткиња остварила 8 елемената доприноса: учешће у наставним активностима које не носе ЕСПБ бодове; учешће у раду тела факултета и универзитета; руковођење активностима на факултету и универзитету; допринос активностима које побољшавају углед и статус факултета и универзитета; успешно извршавање задужења везаних за наставу, менторство, професионалне активности намењене као допринос локалној или широј заједници; рецензирање и оцењивање радова и пројеката; организација и вођење локалних, регионалних и међународних стручних и научних конференција и скупова; креативне активности које показују професионална достигнућа наставника и доприносе унапређењу универзитета као заједнице засноване на учењу;
6. Руковођење или чланство у комисијама за најмање пет завршних радова, а најмање два од последњег избора, према чл. 16 ст. 1. тач. 4 Ближих критеријума: кандидаткиња је остварила укупно два менторства (једно након последњег избора); учествовала је као члан у три комисије приликом одбране завршних мастер радова (две након последњег избора);

7. Руковођење бар једном докторском дисертацијом или чланство у најмање две комисије за одбрану докторске дисертације, према члану 16 ст. 1. тач. 5 Ближих критеријума – кандидаткиња је именована за ментора за израду једне докторске дисертације;
8. Остварене резултате у развоју научно-наставног подмлатка на факултету, према чл. 16 ст. 1. тач. 6 Ближих критеријума, које је кандидаткиња испунила учешћем у једној комисији и писањем извештаја о пријављеним кандидатима на конкурс за избор једног сарадника у настави за ужу међународноправну научну област, предмет *Међународно приватно право* на Правном факултету у Нишу; учешћем и писањем извештаја Комисије за оцену научне заснованости једне докторске дисертације; учешћем и писањем извештаја Комисије за оцену и јавну одбрану једне докторске дисертације;
9. Објављен основни уџбеник за предмет студијског програма факултета, односно универзитета, или научна монографија из уже научне области за коју се бира, у периоду од избора у претходно звање, према чл. 16 ст. 1 тач. 7. што је кандидаткиња остварила издавањем монографије: Сања Марјановић, Марко Јовановић: *Основи међународног приватног права Европске уније: Уредбе Брисел I recast, Брисел II ter, Рим I, Рим II и Рим III*, Правни факултет Универзитета у Нишу: Ниш, 2025, 284 стране, ISBN 978-86-7148-329-2. Научна монографија националног значаја (M42).
- Проф. др Сања Марјановић је аутор дела о Уредби Рим II (стр. 127-165), уредбама Брисел II ter и Рим III (стр. 175-253), као и дела Завршних разматрања о овим трима наведеним уредбама (стр. 258-263), што је наведено и у изјави о ауторству у предговору (констатовано и у рецензијама). Рецензенти: проф. др Бернадет Бордаш (редовни професор у пензији Правног факултета Универзитета у Новом Саду), проф. др Владимир Павић (редовни професор Правног факултета Универзитета у Београду) и проф. др Давор Бабић (редовни професор Правног факултета Свеучилиштва у Загребу). Решење декана Правног факултета Универзитета у Нишу о одређивању рецензената, бр. 01-3860 од 30.12.2024. године.
10. У последњих пет година најмање један рад објављен у часопису који издаје Универзитет у Нишу или факултет Универзитета у Нишу или са SCI листе, у којем је првопотписани аутор, према чл. 16 ст. 1 тач. 8, што је кандидаткиња остварила чланком : Сања Марјановић, *Право странца да буде усвојитељ у Републици Србији*, Правни хоризонти, бр. 6/2023, Правни факултет Универзитета у Нишу, ISSN 2620-1674, стр. 9-24, DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.10812173>. M52
11. Од избора у претходно звање најмање два рада објављена у часописима: категорије M21, или категорије M22, или категорије M23, са петогодишњим импакт фактором већим од 0.49 према цитатној бази Journal Citation Report, или са SSCI листе, или са SCI листе, у којима је првопотписани аутор, при чему радови могу бити из различитих категорија или листи – кандидаткиња је овај услов испунила једним радом који се за област права вреднује рангом

рада у часописима са SSCI или SCI, као и два замена ових радова, а све предвиђено чланом 17 став 1 тач. 4 Ближих критеријума: радови за област права објављени у часописима који су посебном одлуком Министарства просвете, науке и технолошког развоја верификовани као међународни часописи (ови радови могу се заменити са по два рада објављена у научним часописима са листа ERIH, HEINONLINE и ECOLIBRI, или часописима категорије M51): Sanja Marjanović, *Legal Principles of the 1982 PIL Act and Filling the Legal Gaps in the Conflict of Laws Matter in Serbian Private International Law: A Different Perspective*, Annals BLR (Анали Правног факултета Универзитета у Београду), No. 4/2024, pp. 771-798, Правни факултет Универзитета у Београду, ISSN 0003-2565; DOI: 10.51204/Anali_PFBU_24407A. Индексирано у WoS ESCI (Emerging Sources Citation Index). M23

Сања Марјановић, Ивана Симоновић, *Траст - заједнички изазов грађанског материјалног права и међународног приватног права Републике Србије*, Право и привреда, часопис за привредноправну теорију и праксу, бр. 4/2024, Удружење правника у привреди Републике Србије и Правни факултет Универзитета у Београду, стр. 511-552, ISSN 0354-3501, DOI: 10.55836/PiP_24402A. M51

Марко З. Јовановић, Сања Ђ. Марјановић, *Упоредна анализа система признања страних судских одлука према Закону о решавању сукоба закона са прописима других земаља и према Хаашкој конвенцији из 2019. године*, Зборник Правног факултета Универзитета у Новом Саду, бр. 4/2024, стр. 925-955, ISSN 0550-2179, DOI:10.5937/zrpfns58-54147. M51

12. Најмање шест излагања на међународним или домаћим научним скуповима (копије радова из Зборника радова скупа или потврде организатора скупа да су радови презентовани) према чл. 16 ст. 1 тач. 10 што је кандидаткиња испунила учешћем на 6 научних конференција са радовима објављеним у целости и усменим саопштењима;
13. Цитираност од десет хетероцитата, према чл. 16 ст. 1 тач. 11 Ближих критеријума – кандидаткиња је остварила 24 хетероцитата;
14. Испуњеност услова за ментора на докторским студијама, према чл. 3. ст. 3 Ближих критеријума и стандарду 9 Правилника о стандардима и поступку за акредитацију студијских програма, што је кандидаткиња остварила стекавши 4 бода из прве категорије радова (M 24) односно 24 бода у одговарајућим часописима из друге категорије радова (M 24, M 23, M 51, M 33), а укупно 28 бодова.

На основу изложеног Комисија је закључила да кандидаткиња Сања Марјановић испуњава све услове за избор у звање редовни професор за ужу међународноправну научну област, предвиђене чл. 74 Закона о високом образовању, чл. 165 Статута Универзитета у Нишу, чл. 5 Правилника о поступку стицања звања и

заснивања радног односа наставника Универзитета у Нишу, као и релевантним одредбама Ближих критеријума за избор у звање наставника Универзитета у Нишу.

ПРЕДЛОГ ЗА ИЗБОР

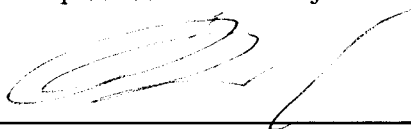
У складу са изнетим мишљењем, на основу овлашћења из чл. 15 Правилника о поступку стицања звања и заснивања радног односа наставника Универзитета у Нишу, Комисија има част и задовољство да Изборном већу Правног факултета Универзитета у Нишу једногласно предложи да донесе одлуку о утврђивању предлога за избор проф. др Сање Марјановић у звање редовни професор за ужу међународноправну научну област на Правном факултету Универзитета у Нишу, са пуним радним временом.

КОМИСИЈА

Проф. др Бернадет Бордаш
редовни професор Правног факултета у Новом Саду, у пензији
председник Комисије

Проф. др Владимир Павић,
редовни професор Правног факултета у Београду,
члан Комисије

Проф. др Давор Бабић,
редовни професор Правног факултета у Загребу,
члан Комисије